

Teamledarens roll och expertis vid bedömningar och motivationsarbete i ärenden gällande våld mot barn

En kvalitativ intervjustudie

Leigh Ann Loeb

Teamledarens roll och expertis vid bedömningar och motivationsarbete i ärenden gällande våld mot barn

En kvalitativ intervjustudie

Leigh Ann Loebis

Teamledarens roll och expertis vid bedömningar och motivationsarbete
i ärenden gällande våld mot barn - En kvalitativ intervjustudie

Leigh Ann Loebs

RAPPORT

FoU Välfärd Värmland 2025:1

urn:nbn:se:kau:diva-102848

ISSN 1403-8099

ISBN 978-91-7867-534-0 (tryck)

ISBN 978-91-7867-535-7 (pdf)

<https://doi.org/10.59217/myqm5221>

© Författaren

Distribution:
Karlstads universitet
Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap
FoU Välfärd Värmland
SE-651 88 Karlstad
+46 54 700 10 00

Tryck: Universitetstryckeriet, Karlstad 2025

WWW.KAU.SE

Sammanfattning

Tidigare forskning visar att socialtjänsten inte alltid når alla barn i behov av stöd och att risk för diskriminering förekommer i våldsärenden. Vårdnadshavares samtycke är avgörande för frivilliga insatser, och tillitsfulla relationer mellan socialtjänst, vårdnadshavare och barn ökar chansen att familjer accepterar hjälp. Dessutom är riskbedömningar centrala för beslut om stöd. Teamledare har en viktig, men underforskat, roll i att stötta socialsekreterare i bedömningar och motivationsarbete. Denna studien visar att teamledare säkerställer kvalitet i våldsutredningar och stödjer socialsekreterare i att skapa allianser med familjer, vilket är väsentligt för att ge barn det skydd de behöver.

De viktigaste slutsatserna i denna studie är följande.

- Teamledarens roll och expertis är en viktig kugge i den sociala barnavårdens maskineri, särskilt i ärenden som rör våld mot barn. Därför är det viktigt att teamledare får det stödet som de behöver.
- Ledord i teamledarnas arbete är kvalitet och kunskap.
- Genom reflektioner och ett aktivt arbete mot risker för att göra skillnader baserade på barnets kön och ursprung, kan teamledare bidra till mer självständiga socialsekreterare men som ändå kan göra likvärdiga bedömningar.
- Trots medvetenhet och ansträngningar att arbeta jämställt och jämlikt, kvarstår betydande utmaningar. Exempelvis vittnar många teamledare om att handläggare tycker att det är lättare att prata med mammor än pappor och att handläggare tar kontakt med mammor i första hand utan att reflektera över det.
- En bredare medvetenhet och ett aktivt, systematiskt och kontinuerligt arbete behövs i kommunerna för att upptäcka risker för skillnader och för att motverka dessa risker.

Generellt sett pekar studien på att kommunerna behöver se över:

1. Hur teamledare aktivt och kontinuerligt kan arbeta med jämställdhetsfrågor gentemot handläggare, och i nästa steg gentemot familjerna.

2. Hur arbetsledare/chefer kan vidareutveckla personalens kunskapsnivå om andra kulturer inklusive alliansbyggande över kulturgränser.
3. Hur arbetsplatserna skapar stödjande forum för teamledare.
4. Hur organisationerna kan rigga för att få bort köer till öppenvårdsinsatser.
5. Hur arbetsplatserna kan implementera systematiska rutiner, tillhandahålla fortbildning för handläggare och teamledare, samt ha ett aktivt fokus på barnperspektivet utifrån barns rättigheter och delaktighet.

Sammanfattningsvis visar studien att teamledare är en oumbärlig del av socialtjänstens arbete med våld mot barn. Teamledares fokus på kvalitet och kunskap hjälper socialsekreterare att bli mer självständiga och göra likvärdiga bedömningar. Trots detta kvarstår utmaningar, där ett systematiskt och kontinuerligt arbete krävs för att upptäcka och motverka risker för omotiverade skillnader kopplade till kön och ursprung.

Förord

FoU Valfärd Värmland vid Karlstads universitet har som uppgift att bidra till kunskapsbaserad utveckling inom socialtjänsten i länets kommuner samt inom angränsande verksamheter i Region Värmland. De uppdrag som genomförs utgår från de kunskaps- eller utvecklingsbehov som finns inom kommunernas eller regionens välfärdsverksamheter. Resultat av de projekt som bedrivs har oftast ett generellt intresse för flera verksamheter och de förväntas bidra till en långsiktig kunskapstillväxt. Samtliga projekt som genomförs inom FoU Valfärd Värmland utgår från ett grundläggande vetenskapligt förhållningssätt. De projektarbeten och studier som genomförs publiceras vanligen i denna rapportserie.

Just denna rapport är även en del av stödmaterialen för en jämställd socialtjänst. Stödmaterialen har tagits fram av SKR och de regionala samverkans- och stödstrukturerna FoU Valfärd Värmland och FoU Socialtjänst i Västerbotten, inom ramen för ett pilotprojekt 2021-2023. Projektet finansierades delvis av regeringen. Läs mer på <https://skr.se/framtidenssocialtjanst/kunskapochstod/jamstalldsocialtjanst.80079.html>.

I denna rapport har doktoranden Leigh Ann Loeb genomfört en intervjustudie med s.k. "teamledare" inom den sociala barnavården. Tyngdpunkten i intervjuerna ligger på teamledarnas roll och expertis i vid bedömningar och motivationsarbete i ärenden gällande våld mot barn. I intervjuerna framträder att teamledarna säkerställer kvalitet i utredningsarbetet samt ger ett viktigt stöd till socialsekreterare i mötet med familjerna, vilket gynnar de barnen som socialtjänsten möter.

FoU Valfärd Värmland, Karlstads universitet, februari 2025

Johanna Elfgren

Föreståndare

Innehåll

Sammanfattning	1
Förord	3
1 Inledning	7
2 Tidigare forskning	9
2.1 Organisatoriska förutsättningar.....	9
2.2 Kunskapsinhämtning och kunskapsanvändning	10
2.3 Föräldrars engagemang och samtycke	11
2.4 Jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv inom den sociala barnvården.....	12
3 Syfte och problemformulering	15
4 Metod	17
4.1 Etiska överväganden.....	18
4.2 Beskrivning av intervjupersonerna.....	18
5 Resultat	21
5.1 Intervjupersonernas arbetsuppgifter	21
5.2 Syn på och hantering av den egna rollen och tillhörande utmaningar	22
5.2.1 Syn på och hantering av den egna rollen	23
5.2.2 Syn på kunskap.....	24
5.2.3 Prioriteringsutmaningar	25
5.2.4 Att hantera socialsekreterares utmaningar i våldsärenden	26
5.3 Roll och expertis vid bedömningar	28
5.3.1 Bollplank, handleda, sortera och värdera information	29
5.3.2 Kvalitetssäkring.....	31
5.4 Roll och expertis under motivationsarbetet	35
5.4.1 Arbetet med bemötande och relationsbyggande	35
5.4.2 Uppfattningar om hindrande familjerelaterade faktorer	37
5.4.3 Interna aspekter inom den egna organisationen	39
5.4.4 Praktiska lösningar	41

5.5 Bedömningsskillnader utifrån delaktighet, kön och ursprung ..	43
5.5.1 Arbetet med att motverka omotiverade skillnader	43
5.5.2 Att tillse barns rättigheter och behov	48
5.5.3 Försvårande omständigheter	52
6 Diskussion och slutsatser	57
6.1 Syn på den egna rollen och tillhörande utmaningar	57
6.2 Roll och expertis vid bedömningar	58
6.3 Roll och expertis vid motivationsarbete	58
6.4 Bedömningsskillnader utifrån delaktighet, kön och ursprung ..	59
6.5 Slutsatser	60
6.6 Praktiska implikationer	61
Referenser	63
Bilaga 1 – Intervjuguide	69

1 Inledning

Varje barn har rätt till en trygg uppväxt med vuxna som möter barnets behov av omsorg och omvårdnad utifrån det individuella barnets egna förutsättningar (Regeringens proposition 2012/13:10). Förenta nationernas (FN:s) konvention om barnets rättigheter, eller Barnkonventionen, som blev svensk lag 2020, ger barn rätt till bland annat skydd mot alla former av våld samt rätt till den bästa uppnåeliga hälsan inklusive rehabilitering vid våldsutsatthet. Vidare ger Barnkonventionen barn rätt till skydd mot diskriminering, rätt till information och att få uttrycka sig, samt rätt till att barns bästa ska komma i främsta rummet, vilket skall prägla alla frågor som rör barn (United Nations, 1989).

Att uppleva våld i någon form, vilket även inkluderar försummelse, kan påverka individens hälsa och beteende negativt under en lång tid i livet. Det föreligger även en ackumulerad risk för försämrad psykisk och somatisk hälsa, samt för psykosocial problematik för den som utsätts för upprepat och/eller allvarligt våld under barndomen (Anda et al., 2006; Campbell et al., 2016; Cater et al., 2014; Jernbro & Janson, 2017; Springer et al., 2007; Vu et al., 2016).

Socialtjänsten har i uppdrag att främja människors jämlika levnadsvillkor enligt 1 kap 1 § Socialtjänstlagen, (SFS 2001:453), inte minst genom att ge utsatta barn det stöd och skydd som de behöver. Inom ramen för att utreda ett barns våldsutsatthet ska socialtjänsten göra en bedömning av risken för att barnet utsätts för ytterligare våld. Därefter skall socialtjänsten erbjuda barnet insatser som motsvarar de identifierade behoven av skydd och stöd (HSLF-FS 2022:39) samt samverka med andra samhällsaktörer utifrån barnets behov enligt 5 kap 1a § Socialtjänstlagen (SFS 2001:453). Utifrån kravet på samtycke från vårdnadshavare för nästan alla insatser som socialtjänsten erbjuder, spelar vårdnadshavare till barn med pågående ärende på socialtjänsten en nyckelroll för huruvida barnet får insatser eller ej.

I denna rapport används orden "socialsekreterare" och "handläggare" synonymt både av intervjupersonerna och av författaren till denna rapport. Ordet "socialarbetare" används i tidigare internationell forskning, vilket är en direkt översättning från engelskans "social

worker” och vilket inkluderar socialsekreterare/handläggare men även i vissa fall utförare av insatser som tillhandahålls av socialtjänsten.

I nästa avsnitt presenteras tidigare forskning om den sociala barnavårdens bedömningar och beslut om insatser, vilket visar komplexiteten i socialtjänstens uppdrag. Komponenter som påverkar socialsekreterares bedömnings- och handlingsutrymmen som lyfts nedan är organisatoriska förutsättningar, uppgiftsinhämtning och kunskapsanvändning, föräldrars engagemang och samtycke, samt jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet.

2 Tidigare forskning

2.1 Organisatoriska förutsättningar

En svensk doktorsavhandling från 2020 belyser resonemanget bakom den sociala barnavårdens utformning av insatser i en svensk kontext. Det framkommer i avhandlingen att svenska socialsekreterare först och främst utgår från sina egna tidigare erfarenheter samt det lokala utbudet av insatser vid beslut om insatsers utformning (Wollter, 2020). En svensk studie av Tham & Strömberg (2020) visar på en ökande förväntan på chefer och andra arbetsledare att kontrollera och övervaka socialsekreterare på kvantifierbara sätt, med allt större ansvar på det administrativa och ekonomiska. Cheferna i studien uttryckte en prioritering om att ge stöd och guidning för sina anställda, trots de organisatoriska kraven som kommer från högre hierarkiska nivåer i verksamheterna. Även om studien inte undersökte teamledare specifikt, beskrivs chefernas arbetsuppgifter på ett liknande sätt som teamledare beskriver sina arbetsuppgifter i denna rapport, och därför bedöms denna studie som relevant att presentera som tidigare forskning.

Socialarbetare arbetar ofta under tidspress med flera komplexa ärenden samtidigt, vilket gör att många beslut och bedömningar baseras på intuition, heuristiskt tänkande och tidigare erfarenheter av liknande ärenden (Saltiel, 2016). En amerikansk studie visade att egenskaper hos den lokala socialtjänsten såsom tillgång till familjehem och andra insatser, tillsammans med identifierade riskfaktorer hos familjen i fråga, påverkar socialtjänstens beslut om insatser mer än egenskaper hos kommunen (antal invånare, etnicitet, kriminalitet, fattigdom), hos den ansvariga socialarbetaren (utbildningsnivå och tid i yrket) eller hos barnet (ålder och etnicitet) (Font & Maguire-Jack, 2015). En studie som jämförde socialtjänsterna i Israel, Nordirland, Spanien och Nederländerna fann att den lokala kontexten, organiseringen av socialkontoren och attityder hos den enskilda socialarbetaren påverkar beslut som tas i barnavårdsärenden (Benbenishty et al., 2015). Studien lyfter behovet av att träna nya socialarbetare i hur organisatoriska, kulturella och sociala faktorer influerar enskilda ärenden.

I en systematisk översikt från 2018 (Lauritzen et al., 2018) sammanställdes studier från flera länder, om faktorer vid bedömningar och beslutsfattande inom den sociala barnvården. Översikten visade att beslut inom barnvården påverkas av egenskaper i det enskilda ärendet, egenskaper hos socialarbetaren samt både organisatoriska och externa faktorer, såsom tillgängliga resurser inom organisationen och kulturella föreställningar i det aktuella landet. Vidare visade översikten att bedömningar generellt överensstämmer mer med de organisatoriska faktorerna i det enskilda landet snarare än med faktorer hos socialarbetaren, även om socialarbeters attityder och värderingar påverkar beslut lokalt.

Den tidigare nämnda litteraturen som behandlar organisatoriska faktorer påverkan på bedömningar och beslutsfattande inom den sociala barnvården visar sammanfattningsvis ett behov av att socialarbetare och deras närmaste chefer och arbetsledare (inklusive teamledare) blir medvetna om hur den egna organisationens förutsättningar påverkar bedömningar och beslutsfattande. Särskilt behöver uppmärksammas det lokala socialkontorets egna resurser och insatsutbud samt kulturella föreställningar om föräldrar och barn, se Benbenishty et al. (2015) och Lauritzen et al. (2018). Detta för att ge utrymme i bedömningar och beslut för de risk- och skyddsfaktorerna som framkommer för det enskilda barnet i fråga.

2.2 Kunskapsinhämtning och kunskapsanvändning

En viktig del av den sociala barnvårdens utredningsarbete är uppgiftsinhämtning och bedömning av informationen som har inhämtats. En svensk etnografisk studie från 2017 visade att socialsekreterare i detta arbete använde sig mest av praktikbaserad kunskap, utifrån exempelvis personlig erfarenhet, kollegialt utbyte och lokala politik. Andra kunskapskällor, såsom forskning, användes sällan av socialsekreterarna i studien (Avby et al., 2017). En norsk studie visar på komplexiteten i processandet av information som inhämtats från andra professioner under informationsinhämtning inom sociala barnvårdsutredningar, samt att detta processande är en påverkande faktor i beslutsfattandet (Greve et al., 2023). Dessa studier pekar på

komplexiteten i bedömningen av inhämtade uppgifter, vilket har stor betydelse för huruvida barn får behövliga insatser eller ej.

2.3 Föräldrars engagemang och samtycke

En färsk svensk studie av 264 barnavårdsutredningar visar att föräldrars attityder och samtycke till insatser är nyckelfaktorer för huruvida barns demokratiska rättigheter uppfylls av socialtjänsten. Det är samma läge både för barn i risk för fysiskt våld och för barn i risk för annan typ av skada eller försummelse. Studien visar även att socialtjänsten oftare involverar äldre barn i utredningarna, och att barns samtycke till insatser tydligt är kopplat till barnets ålder. Vidare visar studien att nästan hälften av föräldrar tackar nej till erbjudna insatser för sina barn, vilket i slutändan placerar föräldrar i en grindvaksposition där föräldrar kontrollerar barns tillgång till insatser från socialtjänsten (Heimer & Pettersson, 2023).

En avgörande faktor gällande barns tillgång till insatser är därmed föräldrars samtycke till insatserna, och även föräldrars engagemang efter en påbörjad insats. Flera internationella studier visar att föräldrars engagemang i de insatserna som socialtjänsten beviljar barn är en viktig komponent för utfallet av insatserna och för att minska fortsatt utsatthet och nya anmälningar till socialtjänsten (Gladstone et al., 2012; Jackson et al., 2017; Platt, 2012). Samtidigt kan det vara svårt att både få och sedan upprätthålla föräldrars engagemang (Schelbe et al., 2018). Samarbete och tillit mellan socialarbetaren och föräldern, alliansbyggande samt ett erkännande av föräldrars erfarenheter och behov, är särskilt viktigt för föräldrars engagemang och upplevelse av insatsen (Charest-Belzile et al., 2020; Cheng & Lo, 2021; Mason, 2012; Schoch & Aeby, 2022). I en översiktsstudie av forskning huvudsakligen från Nordamerika, Storbritannien, Norge och Australien, framträder flera viktiga komponenter för att öka både socialarbetares, barns och föräldrars engagemang i ett barns ärende på socialtjänsten (Toros et al., 2018). Komponenter som ökar föräldrars engagemang enligt studien är i huvudsak kopplat till socialarbetaren, exempelvis tillitsbaserade relationer, stöd från socialarbetaren till föräldern, ärlighet, respekt, en icke-dömande attityd och förmågan att hålla lugnet. Resultaten från de norska studierna anses ha hög relevans för

den svenska kontexten, särskilt då det i det närmaste saknas svenska studier som specifikt handlar om föräldrars engagemang. En förståelse av vad som motiverar varje förälder behövs därmed för att kunna öka föräldrarnas engagemang i det enskilda ärendet (Chaviano et al., 2018; Garcia et al., 2018). Detta är särskilt viktigt för att motverka barriärer för individer för att tacka ja till erbjudna insatser, exempelvis skepticism mot och rädsla för de sociala myndigheterna (Dumbrill, 2006; Prguda & Burke, 2020).

Samtidigt kan det finnas hinder i att bygga allianser med föräldrar. Två angränsande studier från Norge visar att föräldrar upplever en högre grad av kritik från socialsekreterare än från professionella utförare av socialtjänstens insatser (Syrstad & Ness, 2021), samt att föräldrars känsla av maktlöshet gör att de ofta accepterar socialtjänstens krav utan att förstå kraven (Storhaug et al., 2023). Ytterligare en norsk studie visar att föräldrar som immigrerat till Norge känner sig övervakade och ifrågasatta i föräldrarollen av de norska sociala myndigheterna, något som skapar en känsla av maktlöshet hos dessa föräldrar (Tembo et al., 2021).

2.4 Jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv inom den sociala barnvården

Tre aktuella svenska studier har undersökt socialtjänstens bedömningar och beslut om insatser utifrån ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Den första svenska studien, som genomfördes 2018 av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, undersökte omotiverade skillnader i tillgång till insatser inom den sociala barn- och ungdomsvården i Sverige (Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, 2018). Resultaten från studien visar att de barn som mest sällan fick en insats av socialtjänsten är pojkar med utländsk bakgrund. Anledningen till detta är att det i större utsträckning saknas samtycke från vårdnadshavare gällande föreslagna frivilliga insatser för denna grupp. Vidare visar studien att socialtjänstens riskbedömningar har betydelse för huruvida flickor beviljas insats eller inte, men inte för pojkar (Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, 2018).

Den andra svenska studien visar svårigheter i att bedöma risk för fortsatt våld på ett likvärdigt sätt, samt visar ojämställdhet och ojämlikhet i tillgång till insatser (Persdotter & Andersson, 2020). Flickor och barn med ett nordiskt ursprung i studien beviljas öppna insatser i signifikant större utsträckning jämfört med andra barn (Persdotter & Andersson, 2020). Vidare visar studien att vårdnadshavares samtycke till insatser oftare avviker från socialtjänstens riskbedömningar för vissa grupper barn, vilket visar på behovet av att förbättra kommunikationen och motivationsarbetet med vårdnadshavare till våldsutsatta barn.

Den tredje svenska studien genomfördes av Diskrimineringsombudsmannen (DO). Den är en fördjupningsstudie vars resultat visar på den komplexa verkligheten som socialsekreterare befinner sig i och som påverkar bedömningen av barnets behov och beslut om insatser. Studien visar att det föreligger risker för diskriminering i tillgång till socialtjänstens insatser utifrån barnets kön, ålder, funktionsnivå och etnisk tillhörighet. Kategorier som påverkar risken för diskriminering i studien är ”1) socialsekreterarens egna attityder, förhållningssätt och kompetens, 2) barnets och vårdnadshavares inställning, förutsättningar och livssituation, 3) organisationens kultur, resurser och avvägningar, och 4) externa faktorer, såsom samverkan med andra verksamheter och juridiska och socioekonomiska förutsättningar”. (Diskrimineringsombudsmannen, 2021, p. 7).

3 Syfte och problemformulering

För att socialtjänsten ska kunna stödja och skydda barn som utsätts för våld behövs fördjupade kunskaper om socialtjänstens handläggning av denna komplexa fråga. Aktuella studier, som presenterats ovan, indikerar en ojämställdhet och ojämlikhet i tillgång till socialtjänstens insatser, och att det föreligger risker för diskriminering i handläggningen av ärenden som rör bland annat misstanke om våld mot barn. Det saknas forskning inom den svenska kontexten, gällande stöd till socialsekreterare i bedömningsprocesser och i motivationsarbetet med vårdnadshavare till dessa barn. Internationella studier visar att socialtjänstens förmåga att bygga tillitsbaserade relationer med vårdnadshavare och barn är en viktig komponent för huruvida familjer tackar ja till föreslagna insatser. Vidare spelar socialtjänstens bedömningar gällande risker för fortsatt våld mot barn en viktig roll i beslut om insatser.

Inom den organisatoriska strukturen hos cirka 75 procent av socialtjänsterna i de svenska kommunerna finns både en enhetschef och någon form av specialist eller teamledare (Falk Johansson & Karlsson, 2021). Specialisten eller teamledarens roll är bland annat att stödja socialsekreterare i det dagliga arbetet. Det finns ett flertal benämningar på denna roll, exempelvis förste socialsekreterare, ärendehandledare, metodhandledare, verksamhetsutvecklare, samordnare och biträdande enhetschef. Försättningsvis används benämningen "teamledare" för tydlighetens skull.

Syftet för denna studie är därmed att, med utgångspunkt i teamledares roll och expertis i bedömningsprocesser och motivationsarbete med vårdnadshavare, bidra med ny kunskap om socialtjänstens arbete med våld mot barn.

De övergripande frågeställningarna är:

- Hur kan teamledarens roll och expertis förstås vid bedömningar inom barnavårdsutredningar rörande misstanke om barns våldsutsatthet?
- Hur kan teamledarens roll och expertis förstås vid motivationsarbetet med vårdnadshavare inför beslut om insatser i dessa ärenden?

- Hur hjälper teamledare socialsekreterare att hantera hinder som uppstår i ärenden som rör misstanke om barns våldsutsatthet?
- På vilket sätt uppmärksammar teamledare potentiella bedömningsskillnader som kan uppstå utifrån delaktighet, könsnormer och familjers ursprung?
- På vilket sätt motarbetar teamledare potentiella bedömningsskillnader som kan uppstå utifrån delaktighet, könsnormer och familjers ursprung?

4 Metod

Femton individuella, semistrukturerade djupintervjuer genomfördes från juni till september 2023, med teamledare från elva svenska kommuner inom en och samma region. Inklusionskriterier för studien var: teamledare för utredande socialsekreterare för ärenden som berör misstankar om barns våldsutsatthet. Intervjupersonerna rekryterades via ett regionalt nätverk för teamledare som träffas fyra gånger per år.

Frågorna i intervjuguiden (se Bilaga 1) var öppet formulerade och uppföljande frågor ställdes vid behov för att förtydliga svaren från respondenterna. Sju intervjuer genomfördes vid intervjupersonens arbetsplats och åtta intervjuer genomfördes via videosamtalsverktyget Zoom. Intervjuerna varade mellan 75 och 100 minuter och samtliga ljudinspelades med diktafon. Inga intervjuer spelades in med video. Intervjuerna genomfördes av författaren till denna rapport.

Kvalitativ innehållsanalys användes som analysmetod efter transkribering av intervjuerna. En induktiv ansats användes, vilket ger en bred och inkluderande förståelse för intervjupersonernas beskrivningar och minimerar risken att tvinga in data i koder eller kategorier som uteslutande baserats på befintliga modeller och teorier (Graneheim et al., 2017) eller riskerar att styras av den analytiska förförståelsen hos forskaren (Hsieh & Shannon, 2005). Transkriberingarna sorterades och kodades först med deskriptiva kategorier och subkategorier, för att sedan i nästa steg kodas om till analyserande teman, och till sist till meningsfulla underteman (Graneheim et al., 2017). Citat har valts ut för att exemplifiera underteman. Citaten är ordagranna med undantag för att talspråksord, exempelvis "liksom", har tagits bort när det har gått utan att påverka citatets betydelse. Hakparenteser [] används runt om författarens förtydligande ord som är underförstått eller som tidigare nämnts i intervjun men som inte är en del av aktuellt citat (Writing Commons, 2024). Intervjupersoner förkortas som "IP" med tillhörande siffra efter citaten i resultaten.

4.1 Etiska överväganden

Information om studien och om behandling av personuppgifter enligt GDPR lämnades vid rekrytering av intervjupersoner till studien. Varje intervjuperson gav sitt muntliga och skriftliga samtycke inför intervjutillfällena. Informationslämningen och samtyckesinhämtningen har genomförts i enlighet med de ramarna och utgångspunkterna för god forskningssed från Vetenskapsrådet (2024). Lagring av intervjumaterialet har hanterats i enlighet med Karlstads universitetets policy för hantering av forskningsdata.

Författaren till denna rapport, och tillika intervjuare, har en professionell relation av ytlig karaktär till merparten av intervjupersonerna, genom att författaren är ansvarig för och leder det regionala nätverket där rekrytering till studien har skett. I intervjuerna har författaren haft en medvetenhet om de professionella relationerna och strävat efter en objektivitet, där författarens tidigare kännedom om exempelvis intervjupersonens kommun eller arbetsplats lades åt sidan. Bedömningen gjordes att intervjuerna kunde genomföras utan att den professionella relationen medför risk för påverkan på resultaten.

4.2 Beskrivning av intervjupersonerna

Tretton intervjupersonerna tog socionomexamen och två tog beteendevetenskaplig kandidatexamen mellan 1988 och 2016. Majoriteten av intervjupersonerna har läst vidare under sin tid som yrkesverksam, exempelvis kurser om specifika utrednings- och/eller bedömningsmetoder, barns rätt och utveckling, samtal med barn, och handläggning och dokumentation.

Samtliga intervjupersoner har huvudsakligen arbetat inom den sociala barnvården sedan sin examen. Några har jobbat en tid inom andra delar av socialtjänsten, exempelvis inom ekonomiskt bistånd, missbruksvård, äldreomsorg och LSS-området, eller inom annat socialt arbete, exempelvis inom Frivården och på HVB-hem. Intervjupersonerna har jobbat mellan sju och trettiofem år inom den sociala barnvården, med en genomsnittstid på femton år i yrket. Tiden som intervjupersonerna har arbetat som teamledare, vid tid för

intervjuerna, är mellan tre månader och arton år, med en genomsnittstid som teamledare på fem år.

Kommunstorlekarna som intervjupersonerna jobbar i varierar från 8 500 till 97 000 invånare. Det antal personer som intervjupersonerna stödjer i sitt arbete varierar från sju till tjugo medarbetare, med ett genomsnitt på elva medarbetare.

5 Resultat

Studiens resultat presenteras i detta avsnitt, först teamledarnas egna beskrivningar av sina arbetsuppgifter och sedan analysen av intervjumaterialet utifrån forskningsfrågorna.

5.1 Intervjupersonernas arbetsuppgifter

Majoriteten av teamledarna uppgav att de lägger ca 70–90 % av sin arbetstid direkt på att stödja och handleda socialsekreterarna. Resterande 10–30 % läggs på diverse arbetsledande uppgifter, samverkansfrågor och verksamhetsutvecklande uppgifter. I Tabell 1 presenteras arbetsuppgifterna utifrån tre teman: stöd och handledning gentemot socialsekreterare, ledarskap samt samverkan och utveckling.

Tabell 1: Teamledares egna beskrivningar av sina arbetsuppgifter

Stöd och handledning gentemot socialsekreterare	- Guida socialsekreterare i de dagliga aktiviteterna i utredningar och annat handlägningsarbete, såsom utredningsplanering, bedömningar och prioritering av arbetsuppgifterna för dagen - Leda gruppmöten dagligen eller veckovis, där socialsekreterare får tillfälle att lyfta svårigheter i sina ärenden med hela gruppen - Korrekturläsa skriftliga beslutsunderlag - Finnas tillgänglig för socialsekreterarna för spontana frågor under arbetsdagen, exempelvis genom att ha en "öppen dörr"-koncept för frågor (stora som små) relaterade till ärenden. - Individuell handledning för socialsekreterare, oftast ca en timme åt gången. Många använder sig av "Göteborgsmodellen" för att bedöma ärendenas svårighetsgrad och tidsåtgång. Frekvensen för handledningen varierar mellan kommuner och beror på socialsekreterarens erfarenhet. Under dessa tillfällen säkerställs också att inget viktigt steg har missats i ärendehantering, inklusive i datasystemet för ärendehantering. - Stödja socialsekreterare som är stressade eller som har haft ett jobbigt möte eller liknande, exempelvis efter ett känslomässigt påfrestande omhändertagande
Ledarskapsuppgifter	- Fördela nya ärenden och ansvara för det dagliga arbetet - Visst beslutsfattande som har delegerats till teamledaren - Hantera personalfrågor ex vid sjukdom, för att täcka behovet av antal personer på plats (gäller endast de två intervjupersoner som samtidigt är enhetschefer) - Planera enhets-/teamaktiviteter utanför arbetet i specifika ärenden - Delta i olika ledarskapsmöten på arbetsplatsen - Representera och framföra ärenden i både socialnämnden och i domstolarna vid behov

Samverkans- och utvecklingsfrågor	- Implementera nya arbetsmetoder - Samarbeta med andra team/enheter inom socialtjänsten och inom kommunen, såsom skolor, samt med instanser utanför kommunen, såsom hälso- och sjukvården, tandvården, andra kommuner och regionala aktörer - "Omvärldsspana" och hålla sig uppdaterad utifrån ny kunskap, lagar, föreskrifter, handböcker och kunskapsstöd som har tillkommit, och därefter skriva nya eller justera befintliga rutiner på arbetsplatsen vid behov - Kvalitetskontroll av handläggningen, inklusive granskning av slumpmässigt utvalda ärenden - Hantera klagomål från klienter - Ansvara för kontakt med IT-ansvariga utifrån datasystemet som används för handläggningen - Vara mentor och introducera nya medarbetare till arbetsplatsen och yrket
--	--

Under analysen av intervjuerna, och med avstamp i forskningsfrågorna för studien, utkristalliserades fyra teman och tillhörande underteman, vilka redovisas nedan i Tabell 2 samt utvecklas i den efterföljande texten.

Tabell 2: Analysteman och underteman

Syn på den egna rollen och tillhörande utmaningar	Roll och expertis vid bedömningar	Roll och expertis vid motivationsarbete	Bedömningsskillnader utifrån delaktighet, kön och ursprung
-Syn på och hantering av den egna rollen -Syn på kunskap -Prioriteringsutmaningar -Att hantera social-sekreterares utmaningar i våldsärenden	-Bollplank, handleda, sortera och värdera information -Kvalitetssäkring	-Arbetet med bemötande och relationsbyggande -Uppfattningar om hindrande familjerelaterade faktorer -Interna aspekter inom den egna organisationen -Praktiska lösningar	-Arbetet med att motverka omotiverade skillnader -Att tillse barns rättigheter och behov -Försvårande omständigheter

5.2 Syn på och hantering av den egna rollen och tillhörande utmaningar

Det första analystemat handlar om hur teamledarna ser på sin egen roll och de tillhörande utmaningarna. Underteman speglar den självreflektion som teamledarna gjorde under intervjuerna.

5.2.1 Syn på och hantering av den egna rollen

Gällande teamledarnas syn på den egna rollen, lyfter samtliga intervjupersoner olika ledarskapsaspekter som viktiga delar i arbetet, såsom att bidra till ett hållbart medarbetarskap, att ha ett bra informationsflöde och ett nära ledarskap, att skapa arbetsglädje, att ge socialsekreterare stöd mot självständighet, samt vikten av tillgänglighet och tydlighet. En intervjuperson uttrycker:

Det är viktigt för mig i min roll att [socialsekreterarna] utvecklas och själva ska känna att de kan, vågar göra bedömningar, hitta det i sig själv. ... De tittar gärna på mig [och frågar] "vad ska jag göra nu"? Nu har jag börjat mer bolla tillbaka, "vad tänker du själv att du behöver göra"? För mitt jobb är ju att de ska klara sig utan mig, det är ju det slutliga målet, jag ska egentligen inte behöva vara där, utan de ska klara sig själva, egentligen. (IP 2)

En annan teamledare påpekar vikten av att stödja socialsekreterarens egen utveckling.

För mig så känns det viktigt att hjälpa handläggarna att utvecklas. Det är nog det jag tycker är roligast, att jag vill att de ska lära sig handläggningen och det här teoretiska eller praktiska som man behöver kunna för att känna sig trygg att röra sig där inom sen. ... När de själva känner att de har koll på var de kan hitta saker i lagstiftningen ... då behöver de ju mig mindre. (IP 6)

Mer än hälften av intervjupersonerna lyfter aspekter kopplat till att "bygga ihop" teamet, såsom att skapa ett lugn, att jobba med teamkänslan, samt vikten av tillit och trygghet i gruppen där det är tillåtit att göra misstag och att alla hjälps åt.

Det är inte en enskild handläggares ärenden, utan vi ska lyfta saker högt och tänka till tillsammans. Och där behöver man ju hjälpa till att skapa ett klimat för det, och trygghet att man vågar säga vad man tycker och tänker, både till mig och inför gruppen. Det tycker jag är viktigt, att

[socialsekreterarna] känner att man får stöd, och att man har tid för [dem]. (IP 7)

Flera intervjupersoner beskriver att de hanterar utmaningar i sin yrkesroll genom att de vänder sig till sin närmaste chef, när de behöver diskutera eller få stöd i något särskilt.

Det är ju A och O att ha en bra kommunikation med sin chef, tänker jag. Så att man också får stöd nånstans ifrån. ... Du ska ju vara stödet för handläggarna. ... Det är ju inte de som ska stötta dig. (IP 9)

En annan intervjuperson beskriver att hen vänder sig även till kollegor på liknande tjänster inom den egna kommunen.

Det är en jättestor skillnad att ha det här jobbet och ha egna närmsta kollegor som grejar med exakt samma grej. Det blir ett helt annat stöd och en helt annan avlastning. ... Vi har träff med vår enhetschef en gång i veckan, det är jättebra också, där får vi mycket stöd av henne och jag upplever att hon verkligen tar de frågorna som vi vill att hon ska ta i, och att vi kan prata om vilka frågor som hamnar under vilken roll. (IP 5)

5.2.2 Syn på kunskap

Teamledarnas syn på olika kunskapskällor kan ses som en del av hur de hanterar sin roll. Större delen av intervjupersoner pratar om både BBIC-material, handböcker och kunskapsstöd som Socialstyrelsen tillhandahåller, samt om egna erfarenheter och lärande som viktiga kunskapskällor att tillgå i arbetet. Många intervjupersoner nämner forskning som en kunskapskälla de använder. Några personer uppger lagar, föreskrifter, regler och rutiner som kunskapskälla. En teamledare beskriver hur hen blandar egna erfarenheter och andra kunskapskällor.

Har man jobbat i många år så har man ju med sig erfarenhet också och vad man har sett som har varit en framkomlig väg. Självklart tar man del av [BBIC,

handböcker och forskning] också och har det med sig. Så det är väl en mix. (IP 13)

En annan intervjuperson upplever att egna erfarenheter fördjupar och testar kunskaper från handböcker och från de kurserna och utbildningarna hen tidigare har läst.

Den erfarenhet som jag har gjort mig genom åren blir ju som ett komplement till BBIC ... Jag tänker att min erfarenhet för kunskapen kanske lite djupare än BBIC. Man har ju gått många ... utbildningar. ... Det har man ju med sig tillsammans med de erfarenheter, för då testar man ju sina kunskaper i mötet, praktiskt. (IP 15)

Ytterligare en intervjuperson uttrycker att hen behöver ha en kombination av erfarenheter och andra kunskapskällor. Dock i mötet med människor blir tidigare erfarenheter av bemötande något att "hålla sig i".

Jag är en sån som har mycket mappar och utskrivna saker som jag sitter och bläddrar i. ... Jag tänker att man behöver ha en kombo, men jag tror erfarenheten, där tänker jag kanske mer i bemötande och mötet, att man får kunskap att hålla sig i. (IP 7)

5.2.3 Prioriteringsutmaningar

En väsentlig del av teamledarens roll som lyftes fram i intervjuerna är att göra prioriteringar. De flesta av intervjupersonerna beskriver dock att de inte upplever några större prioriteringsutmaningar, utan att de använder sin yrkesmässiga erfarenhet för att avgöra vad som behöver prioriteras i det dagliga arbetet, exempelvis att akuta händelser får gå före mindre brådskande arbetsuppgifter.

Jag har jobbat ett tag så jag tror att jag har lärt mig vad jag behöver prioritera och vad jag kan lägga åt sidan och vara lugn i. ... Jag har nog ganska så bra koll, tror jag. (IP 11)

En annan teamledare beskriver att hen känner sig trygg med hur hen ska prioritera.

Jag vet vad jag ska prioritera. Jag har det här jobbet så mycket i mig nu, har varit här så länge nu, jag känner mig ganska trygg med vad jag gör för bedömningar och prioriteringar, faktiskt. (IP 2)

Ett par personer nämner dock att när det är flera oerfarna nyanställda medarbetare på arbetsplatsen, kan prioriteringsutmaningarna bli flera, exempelvis då de nyanställda socialsekreterarna har fler ärenden än de kan hantera eller att nyanställda har svårbedömda ärenden som passar bättre att handläggas av någon med mer erfarenhet.

Vi har haft väldigt mycket. I höstas var det riktigt tufft med antal ärenden och många nya som inte har jobbat så länge som behöver mycket stöd. (IP 7)

Några intervjupersoner nämner att tiden inte alltid räcker till för att hantera allt som behöver prioriteras, vilket leder till kvällsarbete och/eller att man tummar på kvalitén i vissa delar av arbetet. En intervjuperson lyfter fram att hen egentligen inte är nöjd med det sättet att jobba men att det händer ibland.

Ibland gör jag [prioriteringar] på ett dåligt sätt. Då väljer jag att bortprioritera saker och så gör jag det på kvällen. Typ läsa utredningar och sånt som inte är akut för dagen. ”Jag gör det ikväll så kan jag vara tillgänglig för de som behöver mig muntligt eller fysiskt just nu.” (IP 6)

5.2.4 Att hantera socialsekreterares utmaningar i våldsärenden

Att hantera socialsekreterares utmaningar i våldsärenden beskrivs av många teamledare som en del av att hantera sin egen yrkesroll. Utmaningarna handlar både om kommunikationen till familjen och om organisatoriska förutsättningar.

Många intervjupersoner beskriver hur socialsekreterares kommunikation med familjen är en särskild utmaning, exempelvis att det förekommer förnekelse av våldet samt olika uppfattningar inom familjen om vad som har hänt.

Ord står mot ord oftast. [Det är i] extremt få ärenden där vi faktiskt får fram att [våldsuppgifterna] har hänt. (IP 10)

Det kan vara mycket olika uppfattningar om vad våld är inom en familj. (IP 11)

Utmaningarna kan också handla om socialsekreterarens svårighet med att få familjen att förstå socialtjänstens oro för barnet, eller att barnet inte vill prata om våldet när det har gått en tid efter en förmodad våldshändelse. En intervjuperson beskriver hur det kan bli när en våldsutsatt vuxen inte förstår socialtjänstens oro för barnet och att det blir en särskild utmaning att stödja socialsekreteraren i den situationen.

Den största utmaningen är att jobba med ... att den som blir våldsutsatt ska förstå vilken oro vi känner. Om det gäller kvinnan, exempelvis, att de ska förstå att det är fel, och jobba med deras förståelse, få upp deras ögon. Det tycker jag är det svåraste. Motivationsjobbet när de vill gå tillbaka eller när de inte ser vad våldet gör med barnen. Det är det absolut svåraste. Och hur man känner sig och mina kollegor känner sig, man känner sig hjälplös i många såna ärenden. (IP 8)

Flera intervjupersoner lyfter interna svårigheter på arbetsplatsen som utmaningar i våldsärenden, såsom tidspress och en tung arbetsbelastning på handläggarna. Exempel på interna svårigheter kopplat till socialsekreterare är att socialsekreterare tappar fokuset på våldet under utredningens gång, socialsekreterares frustration på grund av att familjen förnekar att våld förekommer, att socialsekreterare inte har de kunskaperna om våld som behövs, samt att socialsekreterare upplever bedömningarna om våld som mycket svåra att göra.

Det är ofta väldigt svåra bedömningar. Är det tillräckligt skydd, är barnen tillräckligt skyddade i den miljön som de är i just nu eller behöver vi göra nånting mer? Att handskas också med att det ibland kan riva lite i handläggarna, att det känns inte alltid riktigt bra, men vi kanske inte har nåt underlag för att göra en placering eller liknande. Det är lite ångestskapande för handläggarna, och då blir det min roll

att försöka reda lite i det. Men det skapar ju ångest hos en annan också. (IP 12)

En extern faktor som några intervjupersoner lyfter är att polisutredningar kan komplicera för socialtjänstens arbete, exempelvis när socialtjänsten inte får prata med familjen om uppgifter som lyder under förundersökningssekretessen hos polisen.

Det är en utmaning till exempel om det blir till polisanmälan, hur man ska hantera den delen, om [vårdnadshavare] inte ska informeras om vissa delar eller om det är pågående och det finns förundersökningssekretess. (IP 14)

Detta avsnitt har handlat om teamledarnas syn på sin egen roll, vilket innefattar att främja ett hållbart medarbetarskap, att stödja socialsekreterare i deras utveckling och att skapa en trygg arbetsmiljö med god kommunikation. Teamledarna hanterar ofta utmaningar som uppstår genom att vända sig till chefer eller kollegor på liknande tjänster för stöd och diskussion. Kunskap som teamledarna använder i sitt arbete hämtas från en blandning av erfarenhet, forskning och olika kunskapskällor såsom handböcker och BBIC-material. Teamledarna beskriver även hur de hanterar socialsekreterares utmaningar i våldsärenden, särskilt i kommunikationen med familjer och i de svåra bedömningarna av skydd och risker för barn. I nästa avsnitt redovisas för teamledarnas beskrivningar av sin roll och expertis i bedömningsarbetet.

5.3 Roll och expertis vid bedömningar

Det andra analysystemat handlar om teamledarnas beskrivningar av sin roll och expertis vid bedömningar i våldsärenden. Undertemana reflekterar de två indelningarna i bedömningsarbetet som kom fram under analysen av intervjumaterialet, nämligen "Bollplank, handleda, sortera och värdera information" och "Kvalitetssäkring".

5.3.1 Bollplank, handleda, sortera och värdera information

Alla intervjupersoner beskriver vikten av att finnas till som ett "bollplank" för socialsekreterarna och som stöd i att sortera och värdera information som har kommit in under utredningen eller under ärendets gång. Många berättar om att teamledaren finns till som stöd och handleder när socialsekreterare går igenom ärenden och svåra bedömningar med hela arbetsgruppen/teamet. Detta blir ofta ett tillfälle för socialsekreteraren att bredda perspektivet samt för hela teamet att få ett överensstämmande tankesätt inför liknande situationer. Intervjupersonerna beskriver att man tillsammans tänker ut möjliga vägar framåt eller fördjupningsfrågor att ställa till familjen för att klargöra inkomna uppgifter. En teamledare lyfter vikten av att bedömningarna görs tillsammans med handläggarna.

När det handlar om våldsärenden och bedömningar, och de är så svåra, så vi måste göra dem tillsammans. Jag kan inte få levererat ett material från handläggarna och i min tur leverera en bedömning, utan vi måste prata om det tillsammans. Det är en process så den hänger inte enbart på mig. Jag har en viktig roll i det, att kanske leda diskussionen och komma med mina erfarenheter, men att det inte är jag eller enbart chefen som kan göra bedömningar. Vi måste göra det tillsammans. (IP 12)

Flera teamledare lyfter att det är särskilt viktigt att diskutera i gruppen de risk- och skyddsfaktorer som har framkommit under en utredning, för att kunna göra en mer noggrann bedömning tillsammans.

Alla riskbedömningar i utredningar gör vi tillsammans men särskilt viktigt gällande de med våld. Då gör vi så att då ritar vi upp på tavlan, risk och skydd. Men så gör vi en egen [riskbedömning] för risk för fortsatt våld. "Så vad är det som tyder på [risknivån]? Vad finns det som man kan göra att risken minskar för fortsatt våld?" Så då målar vi upp på tavlan för att det ska bli så objektivt som möjligt, att vi bara stolpar upp alla risker och allt skydd som finns för att kunna veta, vart ligger vi nu? (IP 4)

Intervjupersonen fortsätter resonemanget och beskriver att bedömningarna om risk för fortsatt våld är särskilt svåra att göra. Att

upptäcka mönster i familjen och väga det samman med vad olika personer och professioner uppger om våldet är då en hjälp i bedömningen.

Risk för fortsatt våld är jättesvårt. Det jag tittar mycket på är mönster i familjen. Finns det nåt mönster sen tidigare? Har det inkommit tidigare, vad säger föräldrarna om det här? Vad säger barnet? Vad säger de andra professionella? ... Det blir en helhetsbedömning. (IP 4)

Några teamledare beskriver att de ställer frågor till socialsekreterare när dessa önskar stöd i en bedömning i ett våldsärende, för att hjälpa socialsekreteraren framåt.

Jag ställer nog ganska mycket frågor. Sen försöker jag att inte vara den som säger till handläggaren att det är det här och det här vi ska göra, utan jag försöker att handläggarna själv ska komma fram till vad vi ska göra. (IP 10)

Att jobba med värderingen av inkomna uppgifter i en utredning är en viktig del av själva bedömningsarbetet, exempelvis gällande om den information som har inkommit är tillräcklig eller om det behövs mer uppgifter.

Jag blir bara den som ser till det konkreta och värderar informationen. Är det tillräckligt? Är det några situationer som vi har glömt, eller har vi grävt tillräckligt i den här frågan om vad som triggar en förälder [till en våldshandling] och så där? (IP 12)

Många intervjupersoner lyfter behovet av ett bedömningsstöd för socialsekreterare att kunna använda i våldsärenden. Ett bedömningsstöd önskas för att säkerställa att man inte missar något viktigt, för att ge stöd i att kunna stå för bedömningar vid allvarigare situationer samt även för att acceptera och släppa ärenden när det inte går att få till insatser.

Ibland får man uppmuntra handläggarna att vara ganska tuffa och konkreta. ”Vi har så här hög oro och tar ni inte emot stöd, då behöver vi överväga om era barn behöver bo nån annanstans”. Att våga stå för såna bedömningar ibland. Men det kan också vara åt andra hållet att ...

acceptera och släppa, fast man vet att den här familjen hade mått gott av stöd. Att bekräfta [socialsekreteraren] och [uppmuntra socialsekreteraren att] stå ut i den situationen. (IP 5)

En annan teamledare beskriver sin roll som stödjande handledare gentemot socialsekreteraren när det föreligger en högre oro för barnets situation men att grunder för vård enligt LVU inte finns.

[Handläggare säger] "vi måste ta ett LVU, vi måste göra så här". Nej, vi har inte grunder för det, vi måste släppa det med lite magont. Och den är svår för sig själv, men på nåt sätt har man lärt sig att man tar det inte lika svårt längre. Men det är mycket diskussioner när det är tuffa ärenden ... Eller om föräldrar inte längre samtycker till placering och så har man inte underlag för LVU. Så såna diskussioner får man vara med i. ... Min [närmaste] chef är också inne och stöttar i såna diskussioner. (IP 8)

5.3.2 Kvalitetssäkring

Nästan alla intervjupersoner beskriver olika former av kvalitetssäkring som en viktig del i deras stöd till socialsekreterare, särskilt vid bedömningar om våld. Det kan till exempel handla om individuell handledning, där teamledaren tillsammans med en socialsekreterare i taget går igenom pågående ärenden och ser över var man är i olika handläggningsprocesser, om man har missat något och hur man kan komma vidare i ärenden där man har fastnat.

Då går man igenom, "var befinner du dig i den här utredningen i informationsinsamlandet? Hur många samtal är det som återstår? Behöver du ha något mer, behöver du hämta in mer för att bli trygg med att du har besvarat frågeställningen?" (IP 1)

Många teamledare stämmer även av socialsekreterares stressnivå och trivsel på arbetet under dessa individuella handledningsstunder.

Vi har gjort med gruppen ett antal frågeställningar som vi kallar för avstämningsfrågor. ... Där till exempel en fråga

är att man får gradera sin stressnivå noll till tio. Hur stressad känner man sig? Hur trivs man? Får man det stöd man behöver? Och är det nånting man vill ha stöd i som man inte får stöd i? Vad är ens känsla när det gäller arbetsbelastningen? (IP 10)

De flesta teamledare uppger att de korrekturläser majoriteten av beslutsunderlagen (som kallas för "utredningar" av många av intervjupersonerna) innan de kommuniceras till föräldrar, barn, juridiska ombud till familjer, socialnämnden eller domstolen, för att sedan ge förslag till förbättringar. På så vis upptäcks om något viktigt behöver förtydligas eller kompletteras.

Jag läser alla utredningar och kvalitetssäkrar, och utifrån rättssäkerhet att jag följer upp det att de har fått med delar eller om det är nånting de har missat eller behöver följa upp. (IP 14)

När teamledarna läser beslutsunderlag uppmärksammas särskilt den röda tråden från utredningens frågeställning till analysen och bedömningen, inklusive centrala behov (som är ett BBIC-begrepp, se Socialstyrelsen, 2023, s. 99–100), och vidare till beslut om insatser. Teamledarna är noga med att uppmärksamma att alla riskbedömningar finns med i beslutsunderlagen: bedömningen om risk för att barnet far illa nu och på sikt, bedömningen om risk för fortsatt våld och bedömningen om barnets behov av insatser.

Jag brukar titta på ... har vi verkligen gjort det vi behöver för att kunna svara på våran frågeställning? ... Och sen brukar jag fokusera ganska mycket på den delen kring centrala behov. Att jag gärna vill se att handläggarna hamnar rätt i vad de beskriver. ... Just det här med upprätthållande riskfaktorer brukar jag titta extra på. ... Sen är det ju riskbedömningen, att den alltid finns med, och riskbedömningen kring våld. (IP 6)

Samma intervjuperson fortsätter med att beskriva vikten av att våga stå för svåra riskbedömningar i beslutsunderlagen.

Jag tycker att jag ibland får peta i riskbedömningen, för jag tror att man ibland inte riktigt vågar, fast vi bedömer ändå

att det är en hög risk. Det brukar jag titta på. Är det verkligen den riskbedömningen utifrån vad de har skrivit innan? Och det kanske är något förhöjd risk just nu, men ofta är det en högre risk på sikt om de inte tar emot stödet som vi kommer fram till. (IP 6)

En teamledare har skapat en lathund utifrån vad som behöver finnas med i en utredning som handlar om barns våldsutsatthet, baserad på Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39).

[Vi har] gjort en liten lathund ... för vad enligt [föreskrifterna] behöver vara med i en bedömning för en utredning, när det gäller våld avseende barn och unga. ... Jag vill se att vi har fått med allting som vi utifrån [föreskrifterna] ska ha med i bedömningen. ... Och att man har haft en diskussion om finns det behov av insatser på lång och kort sikt? Vad är risken att utsättas för fortsatt våld? Att man har fått med allt detta. Det tänker jag är jätteviktigt. (IP 10)

Flera uppger att de letar särskilt efter våldets varaktighet, allvarlighetsgrad, orsaker och konsekvenser när de granskar beslutsunderlag. Detta stämmer överens med de ovannämnda föreskrifterna om våld.

Att handläggaren utreder hur mycket och på vilket sätt, och att det blir: vad för våld, på vilket sätt, i vilka sammanhang och hur ofta och när, och vilka var närvarande. Vi behöver ju ha detaljer. (IP 15)

En intervjuperson lyfter vikten av att konkretisera och sammanväga i beslutsunderlagen de riskerna som har framkommit för barnet och den riskbedömningen som har gjorts, för att sedan formulera konsekvenserna som potentiellt kan bli för barnet om situationen fortsätter utan en förändring.

[Jag vill se] att man har både sett och konkretiserat riskerna för att barnen far illa ... Har man beskrivit det? Har man vägt det ordentligt mot de skydd som man eventuellt ser. Och att man sammanväger det till, vi kallar

det för ”framtida risk om ingen förändring sker”. Vad är vi oroliga för kan hända barnen då? Har man tänkt det steget också? Inte bara identifierat risk och skydd utan, men vad betyder det för barnet? (IP 12)

Flera intervjupersoner lyfter att de vill rikta uppmärksamhet på vårdnadshavarnas och barnets uppfattning och delaktighet i utredningen och familjens inställning till socialtjänstens oro. Teamledarna säkerställer att familjens mottaglighet för eventuellt föreslagna insatser är med i beslutsunderlagen, vilket är en del av BBIC:s bedömningsprocess av barnets behov (Socialstyrelsen, 2023).

Framför allt jag tycker det är viktigt att barnen är delaktiga, att de har fått ge sin syn på situationen. Det brukar jag titta på, att de känner sig trygga ... att de har fått information. Sen är det ju också hur föräldrarna har tagit emot insatsen, eller hur de ställer sig till det här, hur de har agerat. (IP 14)

Även det skriftliga språket granskas för att hålla en jämn och ändamålsenlig kvalitetsnivå, samt att delarna av beslutsunderlaget blir till en helhet.

Jag är uppmärksam på att vi har fått med allting som vi ska få med. Och att vi inte pratar emot oss själva, att vår analysbedömning hänger ihop och att vi svarar på frågorna i utredningen. (IP 10)

Några intervjupersoner beskriver att de särskilt kontrollerar att våldet fortsatt är i fokus genom hela det skriftliga beslutsunderlaget, då det finns en tendens till att våldet försvinner eller kallas något annat.

Jag tittar efter att de inte ”tappar bort” våldet. Om det är det som är anledningen till att vi har inlett utredning, att våldet finns kvar i analysen. Att man benämner våld, att det inte har blivit några andra ord för det eller att det inte står med, utan att helt plötsligt är det nåt annat som [utredningen] handlar om. (IP 5)

En teamledare beskriver samma fenomen och konsekvensen som kan uppstå, det vill säga att barnets egentliga utsatthet och behov hamnar i skymundan när våldet inte förblir i fokus.

Om utredningen handlar om våld från början och så slutar det med att vi beviljar en kontaktperson för att de ska få gå på badhuset en gång i veckan. ... Då har man hamnat fel ... för att man inte har kommit till kärnan i problematiken. (IP 6)

Detta avsnitt har handlat om teamledarnas roll i att stödja socialsekreterare vid bedömningar inom våldsärenden. Rollen har beskrivits som att vara ett bollplank och en handledare, genom att hjälpa socialsekreterare att värdera, sortera och förstå information. Teamledarna arbetar tillsammans med socialsekreterare för att identifiera risk- och skyddsfaktorer, och ser till att bedömningarna är objektiva och noggrant genomförda. Dessutom ansvarar de för att kvalitetssäkra beslutsunderlag genom att säkerställa att alla relevanta riskbedömningar och barnets behov är korrekt identifierade och att våldet hålls i fokus. Detta arbete är avgörande för att upprätthålla rättssäkerhet och en korrekt hantering av ärenden. Nästa avsnitt lyfter fram teamledarnas roll och expertis under motivationsarbetet med vårdnadshavare i våldsärenden.

5.4 Roll och expertis under motivationsarbetet

Det tredje analysystemat handlar om nästkommande handläggningssteg efter bedömningsarbetet, nämligen att motivera vårdnadshavare/familjer till att tacka ja till föreslagna insatser från socialtjänsten. Undertemana belyser komponenter och utmaningar som teamledarna lyfte fram som viktiga under detta steg.

5.4.1 Arbetet med bemötande och relationsbyggande

Nästan alla intervjupersoner lyfter socialsekreterares bemötande och relationsbyggande som viktiga komponenter för motivationsarbetet med familjerna. För teamledarna blir deras roll att stödja socialsekreterare i bemötandet gentemot familjerna, exempelvis genom att uppmuntra till att bygga en allians eller att hitta "gemensamma nämnare" med familjen. Andra viktiga delar i detta

arbete är att jobba med att hitta bakomliggande orsaker till att familjen/föräldrarna är tveksamma till insatser, och att hitta orsaker till att en person har reagerat med ilska mot socialtjänsten. Flera intervjupersoner beskriver flexibilitet och att kunna hitta alternativa framkomliga vägar för att nå familjen som viktiga delar i motivationsarbetet. Många lyfter att teamledaren stödjer socialsekreteraren att hitta andra sätt att förklara för föräldrar konsekvenserna av att tacka nej till en insats samt att det är hjälpsamt att arbeta utbildande/informerande om våldets konsekvenser för barn.

En intervjuperson beskriver hur hen stödjer socialsekreterare att jobba med tydlighet mot familjen och att ge förslag på insatser från början.

Vi [socialtjänsten] försöker så fort som möjligt gå in och stötta upp och undvika att föräldrar backar ... att försöka hitta balansen där mellan att bygga allians med föräldrarna men också vara tydlig med att vi har ett ansvar för att skydda de här barnen. (IP 14)

Teamledarna lyfter ledord som transparens, öppenhet, respekt, att lyssna in, samt att göra saker pratbara som viktiga, vilket tycks vara viktigt både från socialsekreterarens sida gentemot familjerna och från teamledarens sida gentemot socialsekreterarna.

Hur kan vi försöka skapa den här tilliten och kan vi bli mer transparanta? Och försöka utforska och se vad vi har gjort och hur kan vi göra. Vi har ju oss själv på något vis som redskap. (IP 15)

Även att informera och lugna klienter som upplevs oroliga beskrivs som en viktig del i detta arbete.

I början ... beroende på vad det handlar om, kan det vara att de [familjerna] är väldigt stressade bara av att vara här. Och då får de information, och då handlar ju väldigt mycket om att dämpa, lugna och dämpa. "Vi tar det här lugnt, vi kommer att göra det här." (IP 3)

Några intervjupersoner uppger att "motivationsfönstret" oftare är större i början av familjens kontakt med socialtjänsten, och därför bör det inte gå för långt mellan möten då risken för att motivationen dalar ökar med tid. En person berättar att de lägger tid på att prata med

socialsekreterare om ”hur man har samtalen ... att man inte bara nöjer sig [med att familjen] inte vill ha nåt ... Utan att man faktiskt försöker problematisera det lite, eller få dem [familjen] att själva sätta ord på någon form av behov.” (IP 7)

En annan intervjuperson beskriver att när socialsekreterare lyfter det som fungerar och det som är positivt i familjen kan det vara motiverande för familjen att ta emot insatser.

Att visa på både föräldrar och ungdomars färdigheter. Vad har funkat bra? Lyfta dem. ”Nu har ni gjort det här, vad bra det blev.” ... Även om inte allt är perfekt så kan man ändå försöka som myndighetsperson att lyfta det som har funkat. Jag tror att det ökar en motivation till att ta emot hjälp. ... Och hjälpa dem att se det som händer som är positivt. Det tror jag kan vara en stor del i motivationen. (IP 9)

En teamledare berättar att det är hindrande när socialtjänsten och familjen ser olika på orsaken till familjens problem, eller på vad familjen behöver hjälp med. Detta gör att socialsekreterare måste jobba med motivationen till insatser hela tiden under ärendets gång. ”[Det är] hindrande att inte [familjen] förstår eller inte kan se. Vi har inte lyckats få dem att se samma som vi ser, av någon anledning.” (IP 3)

5.4.2 Uppfattningar om hindrande familjerelaterade faktorer

Teamledares roll att stödja socialsekreterare i motivationsarbetet påverkas även av olika faktorer som finns hos familjerna. Tillitsbrist, förutfattade meningar, fördomar mot socialtjänsten och en rädsla för myndigheter lyfts av flera intervjupersoner. ”Du måste ju blotta dig själv ganska mycket för att förändra ditt sätt att vara, vilket kan vara skrämmande och svårt beroende på vad du har för ryggsäck.” (IP 15) ”Den allmänna uppfattningen som många har att socialtjänstens roll är att omhänderta barn, ... och det hanterar ju föräldrar olika. En del säger ja tack och samtycker till allt, och många har en väldigt hög försvarsinställning.” (IP 12)

Förnekelse till våldet, skamkänslor, förskjutning av skuld utanför sig själva eller på barnet, normalisering av våldet samt

försvarsinställningar hos vårdnadshavare är andra exempel på hinder för familjens motivation till insatser.

Det kan vara de som inte känner igen sig i att de har utövat våld gentemot någon i familjen, utan de lägger problemet någon annanstans. Kanske på att det är barnet som har problem och behöver stöd, men den vuxna behöver inte stöd. Och barnet behöver inte stöd utifrån att den skulle ha bevittnat eller varit våldsutsatt, utan behöver stöd kanske för något annat som ses som problem. (IP 13)

En teamledare beskriver att vid förnekelser till våldet är det viktigt att handläggarna får in oro för barnet via konsultationer under utredningen eller via anmälningar från anmälningsskyldiga, för att styrka det som har hänt. Annars kan det bli mycket svårt att motivera familjen till insatser.

Det lättaste då är ju att man får oro i konsultationer eller från annat håll, att man ändå kan härleda till att det här kan vara tecken på våldsutsatthet. ”Ni säger att det inte förekommer men ert barn mår så här.”... Alltså att man kan trycka lite mer på det. Men om man inte får något mer att ta på, så blir det ju svårare att motivera till att de ska ta emot stöd för något som de inte vill ha stöd för. (IP 7)

Teamledarna beskriver att det kan vara svårt att jobba med motivationen när vårdnadshavare har en osäker mottaglighet till socialtjänstens insatser. Föräldern kan säga ja till en insats men samtidigt egentligen inte vill ha en insats, något som märks genom att de avbokar eller inte kommer till behandlingsmöten.

När man inte vill kännas vid att man som vårdnadshavare har ansvar för sitt minderåriga barn ... utan lägger det på andra. ... Varför ska man då ta emot stöd om man inte anser att ... jag kan göra nånting annorlunda. (IP 11)

En intervjuperson beskriver situationer där vårdnadshavare är mer benägna att tacka ja till insatser för ett äldre barn som börjat utagera, men att risken med det är att socialsekreterare tappar fokus på vad de bakomliggande orsakerna till våldet är.

Även våldets allvarlighetsgrad och normalisering av våldet uppges som hinder för motivationen till insatser.

Jag tänker att ju grövre våld det är desto mer har man gått över flera gränser. Och då har man också gått över gränser i sig själv och sin egen mottaglighet. Att man kanske inte är helt med. Att man kanske inte tycker att man gör något fel eller att man kanske normaliserar sitt beteende. Att ju mer van man gör något ... så tror jag att det kan vara svårare att påverka ... (IP 11)

Att våldet uppstår i specifika situationer, exempelvis i uppfostringssyfte, lyfts av en intervjuperson som en faktor som underlättar för att familjen tackar ja till insatser.

Jag tycker att föräldrar som utsätter sitt barn för våld när det är situationsbundet tackar lättare ja till insats faktiskt. Dock i det är ju oftast de lägger att barnet är problemet. Det är de här gränssättningssituationerna, och "den lyssnar inte, den får utbrott". Men att det är i de situationerna som våldet uppstår, då är föräldrarna mer mottagliga till stöd, för de själv känner nog att det är ohållbart. ... (IP 4)

En intervjuperson beskriver att det kan finnas en trötthet hos familjen när de har kontakt med flera vårdinstanser för barnet, exempelvis inom hälso- och sjukvården. Då kan motivationen för insatser via socialtjänsten vara låg och föräldrar kan säga, "Vi är på barnhabiliteringen och vi är på föräldrastödsenheten. Vi orkar inte med era familjebehandlare också." (IP 9)

5.4.3 Interna aspekter inom den egna organisationen

Socialtjänstens bemötande och relationsbyggande och faktorer hos familjen är dock inte det enda som påverkar familjers motivation och mottaglighet till insatser. Många intervjupersoner lyfter interna aspekter inom den egna organisationen som påverkar motivationsarbetet på olika sätt. Särskilt beskrivs att kö till insatser är hindrande för motivationsarbetet.

Att det är lång kö för öppenvårdsinsatser. Att man kan dra sitt ärende och öppenvården säger, ”ja, men det här är ju ett bra ärende för oss, vi tar emot det när vi hinner”. Så kan det bli liggandes. Kanske kommer nåt som är väldigt mycket mer akut som går före kön. (IP 12)

När det föreligger kö till insatser uppstår en frustration hos socialsekreterare, vilket teamledarna får hantera i sin tur.

Vår största utmaning är att det är konstant kö till vårt familjestöd. Så det är en frustration. ... Nu kan de ibland släppa före vissa akuta ärenden. ... Vissa ärenden får ju vänta ett tag. Och det är jobbigt om [socialsekreteraren] har jobbat för att motivera en familj och så hamnar man i en tremånaders kö innan man kan påbörja insatsen. Och det vet vi är ju inte bra för motivationen. Så jag skulle säga att det är det svåraste här, att handläggarna kan jobba ganska hårt för att få med sig en familj, och sen ska de hamna in i den här kön till öppenvården. (IP 5)

Arbetsätt såsom att alltid jobba två och två (en huvudhandläggare och en medhandläggare) och en flexibilitet i utformningen och planeringen för att få igång en insats, påverkar motivationsarbetet.

Det är inte bara det här med att motivera till insats och ta emot insats, [utan också] hur ska vi forma det. Blir det för krångligt kanske vi tappar familjen. Om det tar för lång tid, om man ska rodde ihop någonting, det kan också vara en utmaning för handläggaren. (IP 3)

En teamledare beskriver att bytet från en utredande handläggare till en insatshandläggare underlättar för familjen att byta fokus från utredningen till insatsen, dock kan det samtidigt vara en nackdel att den nya handläggaren behöver bygga upp kontakten med familjen. En annan intervjuperson beskriver att antal år i yrket påverkar socialsekreterarens trygghet i sin roll, vilket i sin tur kan påverka om barnen får det skydd och stöd som de är i behov av.

Antal år i yrket tror jag är det som är lite avgörande för att de här barnen ska få rätt hjälp. ... Tyvärr ser det ut så i socialtjänsten nu, det är många nyexaminerade. (IP 4)

Hög personalomsättning nämns som hindrande i motivationsarbetet med familjer, då det kräver mycket av familjen att starta om med en ny handläggare. Teamledarens roll i dessa situationer blir att stödja de nya socialsekreterarna i det fortsatta motivationsarbetet med familjerna.

5.4.4 Praktiska lösningar

Nästan alla intervjupersoner beskriver praktiska lösningar som används på deras arbetsplatser eller som de uppmuntrar socialsekreterare att använda. Dessa lösningar syftar till att motarbeta hindren och utmaningarna i motivationsarbetet med familjerna. Exempel på dessa är:

- Att bjuda in öppenvården tidigt under utredningen, så att de kan presentera sig för familjen och berätta hur de jobbar med öppna insatser, vilket upplevs av många som ett stöd för familjen. ”Sen tar vi hjälp av öppenvården, även om de säger nej till insats så kan vi också bjuda in öppenvården och ta hjälp av dem till att motivera till insats under utredningens gång.” (IP 8)
- Att jobba med en prioriteringsordning/förtur till insatser – vid hög oro för barnet ska familjen inte behöva vänta på att insatser ska komma igång. ”Man har en prioriteringsordning. ... Förekommer det hög grad av våld eller hög oro och man ändå inte har gjort en placering, då är jag den som ska prioritera tillsammans med öppenvårdens chef, så att de kommer igång, inte ska behöva ligga på väntetid. Den typen av ärenden har ju en förtur.” (IP 8)
- Att vara frikostig med insatser under utredningstiden, då motivationen och mottagligheten ofta är som högst i början av utredningen då familjen kan vara i kris. ”Ofta har vi satt in insatser under utredningstiden, i stället för att vänta tills utredningen är klar, för då har fönstret av motivation försvunnit.” (IP 10)

- Att jobba med täta insatsavstämningar med familjen för att inte tappa familjens motivation.

Flera beskriver att de jobbar med att bjuda in familjens privata nätverk, som kan bestå av grannar, släktingar och vänner. I allvarigare fall kan socialtjänsten begära ett juridiskt ombud för familjen genom domstolen. Båda dessa arbetssätt beskrivs av intervjupersoner som stöd för familjen att förstå allvaret i situationen och att se sitt eget ansvar för problematiken.

Många beskriver vikten av att fokus på våldet inte tappas efter att insatser beviljas, exempelvis i målformuleringen, i själva behandlingen och vid uppföljningen av insatserna. Några intervjupersoner berättar att de diskuterar och formulerar mål i arbetsgruppen för att stödja socialsekreterare. De betonar vikten av att inkludera typ av våld och omfattning i utgångsläget för att behålla fokus på våldet i målformuleringarna.

[Socialsekreterarna ska] fortsätta den röda tråden och vara tydliga med att det är våld som ska stå i målen. Det ska inte stå "konflikter" ... Barnet ska inte bli problembärare, utan det är våld i målen. Och vi gör alla mål tillsammans på [gemensam grupptid]. (IP 4)

Trots ett gediget arbete med att motivera familjerna till att tacka ja till insatser, händer det ofta att vårdnadshavare ändå tackar nej. Flera intervjupersoner nämner att de får stödja handläggare i eventuell känslomässig frustration, både individuellt och i gruppen, när insatser inte kommer till stånd trots hårt arbete för det.

[Socialsekreterarna] behöver få ut sin egna känslomässiga frustration. [Min roll blir] också att försöka hjälpa dem. ... "så här gjorde vi i det här ärendet, informerat, så här blev det i ett annat ärende." Ge de här exemplen. Att man kan hjälpa dem att hitta frågor, och ibland att jag även är med [i möte med familjen], eller att man hänvisar dem [vårdnadshavare] till mig om man behöver ställa ytterligare frågor som handläggarna kanske inte kan svara på. Men jag upplever ändå att handläggarna ... gör otroligt mycket motivationsarbete själva, faktiskt. Och att de

använder sig av kollegorna och gruppen. ... Att de själva tar upp det i [gruppmöte] och pratar. (IP 8)

Detta avsnitt har handlat om teamledarnas roll i motivationsarbetet med vårdnadshavare. Fokus i det arbetet ligger på att stödja socialsekreterare i bemötande och relationsbyggande med familjerna, där det är viktigt att bygga en allians, vara transparent och tydlig, samt hantera föräldrar som är tveksamma till insatser. Intervjupersonerna betonar socialsekreterares flexibilitet, förmåga att hitta alternativa vägar för att nå familjer och skapa tillit mellan socialtjänsten och familjen. Hindrande faktorer såsom förnekelse av våld och försvarsinställningar hos familjer, samt interna organisatoriska utmaningar såsom köer till insatser, påverkar motivationsarbetet negativt. För att motverka dessa utmaningar stöttar teamledarna socialsekreterare till att använda praktiska lösningar, som att involvera öppenvården tidigt, prioritera insatser vid hög oro, och att hålla familjens motivation uppe under insatsers utförande genom täta uppföljningar och ändamålsenliga målformuleringar.

5.5 Bedömningsskillnader utifrån delaktighet, kön och ursprung

Det fjärde analysystemat handlar om hur teamledarna ser på potentiella skillnader som kan uppstå i barns och vårdnadshavares delaktighet eller i bedömningar, utifrån könsnormer och familjers ursprung. Undertemana belyser viktiga komponenter och utmaningar för teamledarna under detta steg.

5.5.1 Arbetet med att motverka omotiverade skillnader

Ovan nämnda tidigare forskning visar att det föreligger risker för att socialtjänsten gör skillnad utifrån könsnormer, och nästan alla intervjupersoner talar om en medvetenhet om normer om kön som kan ligga bakom potentiella skillnader som kan uppstå (se till exempel Diskrimineringsombudsmannen, 2021). Många intervjupersoner

beskriver att undermedvetna könsnormer påverkar socialtjänstens arbete, och att socialsekreterare främst riktar sig mot mammorna. Det kommer fram genom att socialsekreterare lägger ett större ansvar för barnen på mödrarna och att mycket fokus hamnar på mödrarna under utredningsarbetet. Teamledarens roll blir, i ett första skede, att synliggöra dessa normer och problematisera dem tillsammans med arbetsgruppen.

Det är så inövat i oss, den här normen att det är mammor som har övergripande ansvaret. ... Även om vi kanske funderar kring det ibland och försöker komma ifrån det, men att vi nog inte är där än, att vi är helt jämställda, eller jämlika mellan mammor och pappor. ... Det är nog att vi förväntar oss för mycket av mammor och för lite av pappor. (IP 12)

En annan intervjuperson beskriver samma fenomen på följande sätt.

[Vi] har nog tendenser att lägga lite mer ansvar på att mamman ska ta hand om familjen. Det ... får vi jobba aktivt med. Och jag tror att man kanske ringer mamman först, många gånger, när man ska boka in. Vi försöker ju att prata om det här för att inte det ska vara så. ... Det sitter ju sen långt tillbaka i mammas roll och pappas roll i en familj. ... Det är inte så att vi bokar in fler utredningssamtal med mamman, det tror jag inte, utan där tycker jag nog att man bokar in [likt], men det kanske blir lite olika frågor. Ska man ringa och lämna information när de bor ihop så kanske det är oftare att man ringer till mamman än till pappan. (IP 6)

En teamledare berättar att när hen ställde frågan till medarbetarna, kom det fram att många nästa alltid ringer till mamman för den första kontakten inom en barnavårdsutredning. En annan teamledare berättar att många socialsekreterare tycker det är lättare att möta mammor än det är att möta pappor.

Det har jag märkt, att vissa tycker det är lättare att ha möten med mammor än pappor. Om man [utreder] unga tjejer där pappor kommer och domderar och kan och vet allt, att [handläggarna] tycker [att papporna] är svårare

att möta. Och det leder ju till en olikhet: vad ställer vi för frågor till föräldrar, ställer vi samma frågor? (IP 7)

Flera teamledare beskriver att de försöker att arbeta med sin egen och gruppens medvetenhet om könsnormer, men att en förutsättning för det är att det finns tid för reflektion. "Lättast är det ju att tänka på det när jag läser en utredning, när jag ändå kan göra det i lugn och ro och ha mer tid till att reflektera." (IP 6)

En intervjuperson berättar att på sin arbetsplats prioriteras samtal med båda föräldrar. "Vi är nog med att kalla båda föräldrarna, och vi har pratat en hel del om att ... ställa samma frågor till mammor och pappor och även pojkar och flickor." (IP 15)

Könsnormer beskrivs av intervjupersonerna i relation till flickors och pojkars delaktighet under utredningar. Till exempel beskrivs att det är lättare att ställa "mjuka" frågor till flickor, som kan handla om mående eller känslor, och mer "hårda" frågor till pojkar, som kan handla om aktiviteter eller faktiska händelser.

Det är så lätt att ställa mjuka frågor till flickor och lite mer hårda frågor till pojkar, och att kanske missa vad är bakomliggande för pojken medans för flickan har vi väldigt lätt att se bakomliggande faktorer. ... Det är sånt jag tror att vi måste prata om hela tiden, för vi är så vana med ett sätt att tänka. (IP 15)

En teamledare lyfter fram en tydlig skillnad i bedömningarna av hur flickor och pojkar far illa samt deras behov av skydd. En tendens till att vilja skydda flickor beskrivs, men också en tendens till att tycka att pojkar inte är i lika stort behov av skydd från samma risker.

Vi pratar mycket skydd för flickor. Inte alls på samma sätt för pojkar, tycker jag. Jag kan, om jag rannsakar mig själv, se hur vi låter killarna hålla på väldigt mycket mer. De rymmer [från familjehemsplaceringar], de drogar, och så tillbaks med dem, tillbaks med dem. Medans om flickorna rymmer och drogar, nej, då tänker vi HVB. Så där har vi ett jobb att göra, tror jag. Där gör vi olika bedömningar, det är jag ganska säker på. (IP 2)

Många nämner vikten av att ställa frågor till socialsekreterarna, både enskilt och när teamet är samlat, för att få dem att bli medvetna om sina egna föreställningar om kön. Risken annars är att de undermedvetna föreställningarna förblir undermedvetna.

Det är väl det som är problemet med såna här undermedvetna skillnader man gör, att man inte är medveten om det. (IP 14)

Flera teamledare berättar att de aktivt arbetar med frågan genom att lyfta frågor om jämställdhet och jämlikhet på gruppmöten.

Jag tänker att som [teamledare] får man prata om att de här skillnaderna finns... Och hur jobbar vi nu med att vi inte gör skillnad här, för den 15-åriga killen och den 15-åriga tjejen? Är vi mer oroliga för den här ungdomen för att det är en flicka än att det är en pojke? Kan vi byta namn här i utredningen och se om vi tänker på nåt annat sätt, till exempel? (IP 9)

Tidigare studier har visat att familjens ursprung kan påverka risken för ojämlikheter i barns tillgång till insatser från socialtjänsten (exempelvis Diskrimineringsombudsmannen, 2021). Intervjupersonerna lyfter särskilt att skillnader kan uppstå gällande bedömningen av allvarlighetsgrad av inkomna uppgifter och därmed vilken nivå av stöd eller skydd barnet bedöms vara i behov av.

Några intervjupersoner berättar att de använder tankeövningar med arbetsgruppen, där kön eller ursprung byts på det barnet eller den föräldern man diskuterar för att få fram svar på frågor såsom ”vad är det vi ser och hur hade vi reagerat om det varit en svensk kontra utländsk pojke kontra flicka?” (IP 4) eller ”hade vi tänkt likadant om det här var en pojke, till exempel, eller hade vi tänkt likadant om det här var en mamma som gjorde så kontra en pappa?” (IP 7)

Jag försöker också när vi har gemensamma [gruppmöten] att [fråga], ”är det någon handläggare som kan dra ett ärende aidentifierat, inte säga vilka kön det rör?” Eller kanske faktiskt ställa frågan, ”hur hade vi tänkt om det här var en pojke, hur hade vi tänkt om det var en flicka?” Men

det där faller ju bort om det blir för mycket annat också, såklart. (IP 6)

Ytterligare en teamledare beskriver reflektioner med arbetsgruppen kring jämställdhet och jämlikhet, inklusive när det privata nätverket är inblandat i ett ärende.

Vi har reflektionstider ibland, och då har jag tagit upp frågan om, tänker man olika, bedömer vi nätverken eller föräldrarnas förmåga olika beroende på om man är svensk eller inte svensk ursprungligt? ... Det är nog så att vi tänker lite olika, att vi är lite mer misstänksamma mot ett nätverk som inte har ett svenskt ursprung, utifrån att man har en annan syn på våld ganska ofta. Sen vad jag gör med det vet jag inte riktigt, men då har man ändå uppmärksammat att, ja, det är nog så att det är möjligt för oss att vi tänker olika, omedvetet, såklart. (IP 12)

Många beskriver att man använder gruppen för att få till en samstämmighet och gemensam linje i bedömningar inom gruppen. Att jobba med olika kollegor inom teamet kan också bidra till att man lär av varann och får nya perspektiv. Att bibehålla en prestigelöshet inom gruppen möjliggör att ärenden kan diskuteras på gruppmöten och att det är ok att säga ifrån en kollega utan att det blir dålig stämning. Ungefär hälften av intervjupersonerna lyfter att tydliga rutiner undanröjer en del risker för att göra skillnad utifrån kön eller ursprung.

Flera teamledare berättar hur ett nyligen genomfört läns-gemensamt utvecklingsprojekt om jämställdhet och jämlikhet har hjälpt dem att få upp ögonen på risken för att göra skillnad baserat på barnets kön och ursprung, samt att man tidigare trott att man inte gjort skillnad. Projektet tycks ha påverkat arbetet med jämställdhet för vissa intervjupersoner, då vikten av att hålla sig medveten om risker för skillnader lyfts av flera respondenter. Flera beskriver att man annars riskerar att falla tillbaka till gamla tankesätt och föreställningar om kön och ursprung. Detta kan ses som ett exempel på kopplingen mellan nya kunskaper och erfarenheter, och hur teamledarna använder dessa tillsammans i sitt arbete gentemot socialsekreterare.

Samtidigt som de flesta intervjupersonerna kunde problematisera och beskriva olika aspekter kopplade till könsnormer och fördomar

baserade på ursprung, uppgav flera teamledare i intervjuerna att de antingen inte aktivt eller medvetet arbetar mot risker för att göra skillnad utifrån kön och ursprung, eller att de inte är oroliga för att den egna arbetsgruppen gör sådana skillnader. Många lyfter att man bär på omedvetna normer. ”Man försöker ju att tänka bort det där, och man ska vara så neutral som möjligt.” (IP 13)

Jag tycker nog att vi är väldigt insatsbenägna, oavsett då, så jag är inte jätteorolig för att vi skulle tappa någon mellan stolarna på det sättet, för att vi har väldigt hög grad av både placering och öppenvårdsinsats. Jag tror faktiskt att man gör ganska ... lika, det är mer ärendets art som avgör hur mycket besök det blir. (IP 1)

På frågan om en intervjuperson tror att de gör olika utifrån om det är en flicka eller en pojke kom svaret:

Ja, jag skulle ju vilja säga nej, men jag har ju förstått att vi gör det. ... Men att barn ska vara delaktiga oavsett om det är en pojke eller flicka, det ser jag som självklart. Så det är ju inget konstigt. Det är ju inte könet som avgör det, tänker jag. (IP 10)

5.5.2 Att tillse barns rättigheter och behov

Under analysen av intervjuerna utkristalliserades ett undertema som handlar om barns rättigheter och behov. Alla intervjupersoner pratar om temat på något sätt, och många berättar att de lyfter barns delaktighet som en levande diskussion på arbetsplatsen.

Flera lyfter vikten av att handläggarna informerar barn om sina rättigheter, inklusive att barn har rätt till information om vad som sker i deras ärende. Detta görs exempelvis genom att ha flera barnsamtal och se till att återkoppla till barnet när utredningen avslutas, för att inte lämna barnet i ovisshet.

Vikten av att låta barnen vara delaktiga i uppföljningar av insatser beskrivs av flera intervjupersoner. Några beskriver svårigheten med att barnen blir ”osynliga” över tid under handläggningsprocessen, särskilt när utredningen är klar och insatser pågår eller ska följas upp.

Vi har blivit bättre på att få barnen delaktiga i utredningsprocessen. Men ju längre i processen man kommer, när man går över i insats ... min uppfattning är att barnen blir mer osynliga då. Det är ett utvecklingsområde som vi jobbar jättemycket med. ... Insatserna är ju till för barnet. Då är det ju rimligt att barnet syns i uppföljningen, att vi inte bara pratar med föräldrarna, att vi också pratar med barnet. (IP 10)

Vidare beskriver en teamledare att det behövs en flexibilitet för att få till ett samtal med ett barn under en uppföljning. Flera beskriver att teamledaren har ett ansvar för att påminna och uppmuntra socialsekreterare att hitta sätt att göra barnen delaktiga både under utredningar och vid uppföljning av insatser. Exempel på kreativa lösningar som nämns är att handläggaren uppmuntras att ta en promenad tillsammans med barnet, skriva ett brev till barnet eller ses någon annanstans än på socialkontoret för att underlätta för barnet att vara delaktigt.

Jag tror att min funktion är ganska viktig, att påminna om, "har du haft barnsamtal, när hade du det sist, har du kommunicerat det här med barnet". [Jag har] en påminnande funktion ... dels [på grund av socialsekreterares] oerfarenhet och sen att det liksom glöms bort ... Det är bättre nu, men långt tillbaka hade vi inte jobbat så mycket med delaktighet. ... Så jag tror att påminna hela tiden. För då är det inga konstigheter utan, "ja, just det, ja men, det ska vi göra". (IP 8)

En teamledare lyfter fram vikten av transparens i detta skede, och hur det kan vara en lugnande faktor för familjen.

Jag tänker att det handlar om att påminna om att vi ska ha barnsamtal, vi ska prata med barn själva. Vi ska prata med föräldrar, föräldrar ska veta vad vi håller på med. Vi ska inte hålla på några hemligheter här om det inte är så att vi måste ha det. Jag tänker att det är väldigt viktigt för mig som [teamledare] att vi också är transparanta, och jag tänker att talar vi om vad vi gör och håller på med, så blir ju folk lite mer lugna. (IP 9)

Barnets ålder och mognad beskrivs av mer än hälften som vägledande för nivån av delaktighet. Individuella bedömningar också beskrivs som viktigt när det gäller barns delaktighet, exempelvis kan det bli fler barnsamtal om man inte fått fram den information som behövs för utredningen. Teamledaren kan vara med i mognadsbedömningar av barnen vid behov.

Jag tänker våra äldre barn ... de ska ju bli delaktiga och ska ju förstå för att minska deras oro, tänker jag. De ska förstå när ett ärende öppnas och varför, och sen också framför allt när det avslutas och vad det blir för resultat. Och inte bara att föräldrar [informerar] ... För jag tror vi har varit lite så att vi skickar till föräldrarna, vi informerar föräldrarna, men det är inte alltid föräldrarna har förmågan att informera sina barn. (IP 8)

När barnet är över 15 år, är det viktigt med en egen kommunikering med barnet utifrån vad utredningen har utmynnat i.

Är barnet över 15 år, så förordar jag att man antingen tar hit barnet och sitter enskilt med det, eller skickar en egen kommunikering till barnet [efter avslutad utredning]. Det kan vara lite olika, ibland vill de ju inte komma. ... Men barnet ska i alla fall ha en egen kommunikering när de är över 15 år. När barnet är under 15 år är det lite olika, det beror helt på [om] man har träffat barnet jättemycket under utredningen, då är det ju rimligt att man ska träffa barnet också för att berätta vad man har kommit fram till. (IP 1)

Flera intervjupersoner berättar om vikten av att påminna handläggarna om att anpassa informationen och samtalen efter barnets mognad och funktionsnivå, både tidsmässigt och utifrån ordval, lokal och utformning av samtalet.

Några lyfter situationen när vårdnadshavare säger nej till samtal med barnet, eller när vårdnadshavare tystar barnet, som särskilt problematiskt.

De gångerna [socialsekreterare] behöver mig, är ju ofta om föräldrarna säger, ”nej, ni får inte prata med barnet”. Att vi

behöver hjälpas åt i att bedöma, "okej, ska vi göra det ändå?" Det blir ju nummer ett. Tänker vi att vi är så oroliga att vi behöver utan föräldrarnas vetskap åka och prata med barnet? Hur blir det, hur fångar vi upp det, i så fall, efteråt. (IP 6)

När samtycke till barnsamtal saknas, försöker teamledaren att hjälpa socialsekreterare att vända och vrida på situationen och hitta ett sätt att fortsätta jobba med föräldrarnas motivation och samtycke.

Många gånger försöker vi skicka brev då också och ge information. Att man får hjälpas åt att tänka, kan vi göra det på nåt annat sätt som föräldrarna blir trygga i, som blir tillåtande för oss att få ge information. (IP 6)

En klar majoritet beskriver konsekvenserna av att inte göra barnet eller föräldrarna delaktiga i utredningen. Bedömningarna riskerar att bli gjorda på eventuellt felaktiga eller uteblivna uppgifter, eller baserat på missuppfattningar som man inte fick tillfälle att reda ut. Denna risk är stor i ärenden där man behövt använda tolk, då det är betydligt svårare att ta ett spontant telefonsamtal för att klargöra något efter ett avslutat utredningssamtal. Dessa risker beskrivs som allvarliga av flera intervjupersoner, då det innebär principiellt att man skulle kunna omhänderta ett barn som inte är i behov av skydd, att barn inte får det stöd de behöver, eller att man låter ett barn bo kvar hemma och att barnet fortsätter att fara illa trots ett, för handläggaren, okänt skyddsbehov. En intervjuperson beskriver hur det kan bli när handläggaren inte lyckas göra nödvändiga parter delaktiga i en utredning.

Jag tänker att vi inte kan göra en riskbedömning då. Så blev det ju i ett ärende ... Vi fick in om våld, föräldrarna ville inte vara delaktiga. ... De sa ju att barnet inte ville. Vi inhämtade ju från alla professionella men det framkom ingenting därifrån. Men eftersom de inte ville vara delaktiga på det sättet vi önskade, då kunde man ha telefonsamtal i en kvart, men det hinner man ju ingenstans på. Och avbokade samtal och allt, och då var det ju så här, "nej, men vi kan ju inte göra en korrekt riskbedömning här, det går ju inte". Och det är ju ingen rolig känsla. Då blir det ju att man lägger

mycket på, vad finns det för professionella runt barnet, vad har de sett? ... Då får man landa i att det är professionella runt barnet som ändå ser det och har en anmälningsskyldighet om det skulle vara nånting. Men att man också är tydlig i beslutsunderlag att det inte går att göra en korrekt riskbedömning, familjen har inte medverkat. (IP 4)

5.5.3 Försvårande omständigheter

Flera försvårande omständigheter för att få till delaktighet för familjerna kom fram under intervjuerna. Särskilt två kategorier trädde fram under analysen av intervjuerna: 1) svårigheter kopplat till användning av tolkar i samtal med individer som inte kan svenska tillräckligt väl och 2) att kommunicera med individer med annan kulturell bakgrund än svensk.

Många intervjupersoner beskriver att i ärenden där föräldrarna inte kan svenska väl och behöver tolk vid samtal med socialsekreterare, kan det hända att barnen har lärt sig svenska fort och föredrar att ha barnsamtalen utan tolk. Flera intervjupersoner lyfter rättssäkerheten i relation till att familjen inte vill ha med en tolk i besöket, trots att socialsekreteraren bedömer att tolkning behövs.

Dels blir det ju inte rättssäkert. ... Speciellt när vi kommunicerar så tror jag att vi många gånger använder för svårt språk. Om man är lite ny på svenska, så förstår man nog inte det vi beskriver alltid. Jag tror att då kanske man säger ja eller nej till en insats för att man inte vet, man har inte förstått vad det är riktigt som man får erbjudande om. Men också, det är ju inte säkert vi får svar på rätt frågor. Alltså vi kanske ställer en fråga och de inte förstår den. Så jag tänker att det är jätteviktigt att använda tolk. (IP 6)

När en familj inte vill ha tolkade besök, handlar teamledarens roll om att stämma av med handläggaren, att den har försökt att förklara vikten av att använda tolk i besöken eller försökt använda engelska eller även

använt översättningssidor på internet som stöd för att hitta en väg fram med familjen.

Jag kan få gå in, om det är föräldrar som själva säger att, "nej, men det går bra utan tolk", och så tycker jag att jag hör hur handläggaren beskriver ärendet, "men de har nog inte förstått". [Då uppmuntrar jag handläggaren med] "nu bokat ni en tolk ändå till det här samtalet" och att man kan påminna om att det kan ju vara både språket och något mer som gör att det är svårt att förstå. "Vi kanske ändå ska testa nu med tolk fast föräldrarna säger att de inte behöver". (IP 6)

Medan många intervjupersoner beskriver positiva aspekter med tolkade samtal med personer som inte behärskar svenska, tar teamledarna också upp svårigheter med tolkning, exempelvis att tolkförmedlingen inte alltid kan tillhandahålla rätt dialekt på vissa språk. Detta beskrivs som en barriär som kan orsaka att nyanser och detaljer inte kommer fram i kontakt med familjerna.

Teamledarens roll i dessa ärenden beskrivs av flera intervjupersoner som att hjälpa handläggaren att förstå familjen.

[Min roll blir] att hjälpa handläggaren att "snäll-förstå" familjen, för det kan jag tycka är viktigt. För jag kan tycka ibland att man får handläggare som är frustrerad av familjen, "de bara ljuger, de målar upp en fantasibild av att allt är perfekt och det går inte. Man kommer inte åt dem, man får inte riktiga svar på sina frågor, utan det blir schablonmässiga svar". (IP 1)

Med andra ord, gör teamledaren en respektfull och empatisk tolkning av det som handläggaren beskriver att familjen har uppgett under utredningen. Teamledaren i detta skede försöker se bakom de känslorna eller frustration som kan ha kommit fram för att kunna se vad som ligger bakom olika uttalanden. Genom detta hjälper teamledaren handläggaren att komma till essensen av de inkomna uppgifterna.

Kommuner som geografiskt ligger längre bort från tolkförmedlingen använder framför allt telefontolk. Även andra kommuner har fortsatt

att använda telefontolk efter covid-19-pandemin. Telefontolkning uppges vara ett hinder för att kunna säkerställa att information har gått fram och att socialsekreteraren verkligen förstått familjen korrekt. Särskilt vid samtal med barn upplevs telefontolkning som mindre framgångsrik för förståelsen och kvalitén i samtalet.

Vi använder tolk, men det är på telefon. Eftersom vi är belägna där vi är så har vi väldigt sällan platstolk. Och det är synd, för man märker att när man använder platstolk så är det stor skillnad, tycker jag. Men det är klart att det är en utmaning, dels till barnen, det blir jättekonstigt att ha en telefon som står där och översätter. Så det är svårare att få de barnen delaktiga, kan jag tycka, i alla fall inledningsvis. (IP 8)

Utöver vikten av att förstå det talade ordet beskrivs också förståelsen för andra kulturer och andra tankesätt som viktigt av flera intervjupersoner.

Jag tror det är svårare för oss att göra bedömning av utländska barn och hur hemsituationen skulle vara, och det tror jag har med språkbarriärer att göra, men också att vi faktiskt inte har så god koll på kulturer och vad som är vad. (IP 2)

Flera intervjupersoner lyfter upplevelsen att många familjer med annan kulturell bakgrund än svensk har en rädsla för myndigheter, och att när det saknas en kompetens om detta hos socialsekreterare blir det en barriär i kommunikationen.

Sen är det ofta en utmaning att många familjer som kommer, de har en rädsla på ett annat sätt för myndigheter än vad svenskfödda familjer har. Där behöver man ju också ... ta det i hänsyn, för det tycker jag är viktigt. ... Och försöka bygga en allians med dem och förklara hur det fungerar, hur socialtjänsten arbetar och att vi finns till för att hjälpa till. Att man får vara extra noga med det i de fallen. (IP 14)

En teamledare uppmuntrar socialsekreterare i dessa situationer att förklara utredningsprocessen för den som inte pratar svenska eller som

inte har tillräcklig kännedom om det svenska samhället. Detta uppges kunna skapa förtroende mellan familjen och handläggaren.

Jag brukar ändå uppmuntra handläggarna, ”ni kanske får ha ett samtal som bara handlar om [vad socialtjänsten är och gör]”. Du kan inte förvänta dig att ha ett utredningssamtal nu första gången, utan du behöver lyssna på var de befinner sig i sitt förakt eller i sin oro för socialtjänsten. Låt dem berätta det för dig. ... Men sen, efter det samtalet behöver man ju också hjälpa till att ”nu ska vi prata om ditt barn”. Att det får heller inte bli tio samtal om det. ... Det kan ge något förtroende eller start till förtroende. (IP 6)

Teamledare stödjer handläggarna att lyfta fram barns och föräldrars rättigheter och skyldigheter enligt svensk lag tidigt i en utredningsprocess.

Jag brukar nog som [teamledare] säga att det är viktigt att vi förklarar på ett sätt så att man förstår vad socialtjänsten har för arbetsuppgift, vad vi gör, vad vi inte gör. Alltså tydligt i det. Och uppmärksamma ”vet barn vilka rättigheter man har i Sverige? Vet föräldrar vilka skyldigheter och rättigheter de har i Sverige?” Så brukar jag prata som [teamledare], om jag ska stötta handläggarna i hur de ska göra. (IP 9)

Att öka förståelsen mellan familjen och socialsekreteraren lyfts som särskilt viktigt när familjen i fråga exempelvis är van att lösa problem inom den egna familjen eller inom det privata nätverket, i motsats till att gå till en offentlig instans för att få hjälp eller stöd. En intervjuperson sätter fingret på skilda tankesätt som kan finnas i olika kulturer och vikten av att försöka förstå dessa. I sådana situationer uppmuntrar teamledaren sina socialsekreterare att ställa klargörande frågor om viktiga begrepp till familjen.

Även om man tänker föräldrar som inte pratar svenska, så kommer man ofta från olika kulturer. Man kan tänka olika, så det är ju då vi behöver plocka fram det här frågebatteriet. ”Vad betyder våld för dig? Och hur skulle du definiera våld, och när anser du att det är frågan om

*barnmisshandel? Och hur var det när du växte upp i ditt hemland?” Så man får den kulturella förståelsen om det är möjligt. Så man vet vad man har lite grann att utgå från.
(IP 12)*

Nästan alla intervjupersoner pratar om ytterligare en försvårande omständighet, nämligen svårigheter i att kommunicera med personer med funktionsnedsättningar. Frågor om detta fanns med i intervjuguiden, men då detta ligger utanför ramen för denna studie, nämns det här i ett mycket komprimerat format. Teamledarens uppgift blir oftast att hjälpa socialsekreteraren att tänka utanför boxen för att få till ett samtal, för att få fram uppgifter och för att bygga allians trots funktionsnedsättningen. Kreativitet, lyhördhet, tydlighet och ödmjukhet är ledord som lyfts av många i det sammanhanget.

Detta avsnitt har fokuserat på teamledarnas arbete med att motverka omotiverade skillnader inom socialtjänsten. Detta sker exempelvis genom att öka socialsekreterares medvetenhet om normer och fördomar baserade på kön och ursprung, där teamledare och socialsekreterare reflekterar tillsammans över sina egna normer och bedömningar för att säkerställa rättvisa och lika behandling för alla barn och föräldrar. Arbetet med att säkerställa barns rättigheter och behov fokuserar på att påminna socialsekreterare om vikten av att involvera barnet för att säkerställa korrekta bedömningar och stöd, exempelvis genom att anpassa samtal och information efter barnets ålder och mognad. Försvårande omständigheter för att säkerställa familjers delaktighet i utredningar inkluderar språkbarriärer, bristande kulturell förståelse hos socialtjänsten, och svårigheter att kommunicera med personer med funktionsnedsättningar. Teamledare lyfter fram socialsekreterares förmåga att anpassa samtal och skapa förtroende som avgörande.

6 Diskussion och slutsatser

Syftet med denna studie har varit att bidra med ny kunskap om socialtjänstens arbete med våld mot barn, med fokus på teamledares roll och expertis i bedömningsprocesser samt motivationsarbete med vårdnadshavare. De övergripande frågeställningarna var:

- Hur kan teamledarens roll och expertis förstås vid bedömningar inom barnavårdsutredningar rörande misstanke om barns våldsutsatthet?
- Hur kan teamledarens roll och expertis förstås vid motivationsarbetet med vårdnadshavare inför beslut om insatser i dessa ärenden?
- Hur hjälper teamledare socialsekreterare att hantera hinder som uppstår i ärenden som rör misstanke om barns våldsutsatthet?
- På vilket sätt uppmärksammar teamledare potentiella bedömningsskillnader som kan uppstå utifrån delaktighet, könsnormer och familjers ursprung?
- På vilket sätt motarbetar teamledare potentiella bedömningsskillnader som kan uppstå utifrån delaktighet, könsnormer och familjers ursprung?

Diskussionen nedan är indelad på samma sätt som analysteman i resultatavsnittet.

6.1 Syn på den egna rollen och tillhörande utmaningar

Resultaten visar att teamledare har komplexa och mångfacetterade arbetsuppgifter kopplade både till stöd och handledning gentemot socialsekreterare, till ledarskapsfrågor samt till samverkan och utveckling. Att ”bygga ihop” en grupp genom att skapa trygga och tillitsfulla arbetsrelationer med och mellan socialsekreterarna, träder fram som en nödvändig förutsättning för att handlägningsarbetet ska fungera för gruppen, särskilt i ärenden som rör våld mot barn. Teamledare har en viktig uppgift att stå stadigt och stödja handläggare, som i sin tur behöver rustas för att våga prata om det svåra med familjerna. Att finnas till som stöd för nyexaminerade och unga

socialsekreterare tycks vara en av de viktigaste uppgifterna för en teamledare.

Teamledare använder sig av både formella och informella kunskapskällor, dvs både av handböcker och kunskapsstöd baserade på forskning, och av egna erfarenheter inom professionen. I intervjuerna blir det tydligt att teamledarna är vana vid att använda sig av det som tas fram av kunskapsmyndigheterna för socialtjänstens områden, exempelvis Socialstyrelsen. Detta är inte endast ett stöd till teamledarna och socialsekreterarna utan något som kan antas i förlängningen att gynna familjerna som är aktuella på socialtjänsten. Dock lyfter en majoritet av teamledarna att de lutar sig huvudsakligen på sina egna erfarenheter av yrkesfältet framför andra kunskapskällor, när de handleder och stöttar socialsekreterare. Detta skulle kunna innebära en utmaning när den nya socialtjänstlagen träder i kraft under 2025, då socialtjänsten ska bli än mer kunskapsbaserad.

6.2 Roll och expertis vid bedömningar

Att stödja socialsekreterare vid bedömningar är för teamledarna en central del av att säkerställa en hög kvalitet i utredningsarbetet, särskilt i ärenden som rör våld mot barn. Detta sker främst genom att teamledaren hjälper socialsekreterare att sortera och värdera inkommen information och uppgifter under utredningen. Flera intervjupersoner beskriver detta som en krävande arbetsuppgift där objektivitet och noggrannhet står i fokus, samtidigt som det också krävs en balans mellan att stödja och att leda. Flera intervjupersoner betonar vikten av att låta socialsekreterare komma fram till slutsatser själva, istället för att direkt komma med färdiga bedömningar. Att stödja socialsekreterare i att våga stå för svåra och allvarliga bedömningar framträder som en viktig del av teamledarens roll.

6.3 Roll och expertis vid motivationsarbete

Vidare lyfts teamledares stöd till socialsekreterarna i att bygga allians med familjerna som viktigt för att få till insatser och för att skydda/stödja barnen och möta deras behov. Många intervjupersoner

beskriver flera praktiska lösningar som de uppmuntrar socialsekreterare att använda sig av i detta arbete, såsom att ta sig tid att förklara socialtjänstens uppdrag, att bjuda in familjebehandlare till möte med familjen under utredningen och att bevilja insatser under utredningen. Att erbjuda insatser för barnet/familjen när motivationen är hög är särskilt viktigt utifrån föräldrarnas grindvaksposition, vilket har också lyfts i tidigare forskning (Heimer & Pettersson, 2023).

Föräldrars förnekelse av uppgifter om våld, misstro till socialtjänsten och en trötthet sprungen ur många myndighetskontakter är vanligt förekommande utmaningar i arbetet med att motivera familjer till frivilliga insatser, inte minst i våldsärenden, (se även Schoch & Aeby, 2022). Detta leder i sin tur till att teamledarna får ta emot socialsekreterares frustrationer när det inte går att ge insatser. Teamledaren spelar en viktig roll i detta arbete, genom att få igång reflektioner och diskussioner i arbetslaget, inte minst genom att hjälpa socialsekreterare att snälltolka familjer, något som tycks vara en angelägen ledarskapskompetens.

Särskilt utmanande när det gäller att ge familjer behövliga insatser är dock interna organisatoriska problem såsom hög personalomsättning och att det i vissa kommuner ofta uppstår kö till behovsprövade öppenvårdsinsatser. Detta är i linje med flera av de tidigare nämnda studierna (Benbenishty et al., 2015; Lauritzen et al., 2018; Wollter, 2020). Flera intervjupersoner vittnar om att familjers motivation till insatser dalar i dessa situationer.

6.4 Bedömningsskillnader utifrån delaktighet, kön och ursprung

Många teamledare använder sig medvetet av olika strategier, exempelvis tankeövningar, för att upptäcka risken för att göra bedömnings- eller delaktighetsskillnader utifrån barnets och föräldrarnas kön eller ursprung. Många intervjupersoner problematiserar socialsekreterares olika sätt att bemöta flickor och pojkar, och en vilja att göra lika bedömningar om barnets behov av skydd och stöd när flickor och pojkar befinner sig i liknande situationer. Flera lyfter att tydliga rutiner och öppna diskussioner i

gruppen bidrar till ett mer jämställt bemötande och handläggning. När skillnader förekommer utifrån barns kön eller ursprung, påverkas deras rätt till delaktighet. Detta förvärras när det uppstår kommunikationssvårigheter exempelvis vid tolkning och vid kulturskillnader. Utifrån de resultaten i studien, tycks tolkar kunna både underlätta och försvåra för kommunikationen, relationsbyggandet och motivationsarbetet med familjer i behov av tolk.

Medan många intervjupersoner beskriver hur de motverkar risker för skillnader i bedömningar av barn i våldsärenden, uppger flera att de inte aktivt arbetar med riskerna för att göra skillnader alternativt att de inte är oroliga för att den egna arbetsgruppen gör skillnader. Det är tydligt att en medvetenhet om egna fördomar och normer är väsentlig för att kunna arbeta mer jämställt och jämlikt, vilket också syns i Diskrimineringsombudsmannens rapport (2021).

6.5 Slutsatser

De viktigaste slutsatserna i denna studie är följande.

- Teamledarens roll och expertis är en viktig kugge i den sociala barnavårdens maskineri, särskilt i ärenden som rör våld mot barn. Därför är det viktigt att teamledare får det stödet som de behöver, exempelvis genom egna forum med närmaste chefen och andra teamledare.
- Ledord i teamledarnas arbete är kvalitet och kunskap.
- Genom reflektioner och ett aktivt arbete mot risker för att göra skillnader baserade på barnets kön och ursprung, kan teamledare bidra till mer självständiga socialsekreterare men som ändå kan göra likvärdiga bedömningar.
- Trots medvetenhet och ansträngningar att arbeta jämställt och jämlikt, kvarstår betydande utmaningar. Exempelvis vittnar många teamledare om att handläggare tycker att det är lättare att prata med mammor än pappor och att handläggare tar kontakt med mammor i första hand utan att reflektera över det.

- En bredare medvetenhet och ett aktivt, systematiskt och kontinuerligt arbete behövs i kommunerna för att upptäcka risker för skillnader och för att motverka dessa risker.

6.6 Praktiska implikationer

Generellt sett pekar studien på att kommunerna behöver se över:

1. Hur teamledare aktivt och kontinuerligt kan arbeta med jämställdhetsfrågor gentemot handläggare, och i nästa steg gentemot familjerna.
2. Hur arbetsledare/chefer kan vidareutveckla personalens kunskapsnivå om andra kulturer inklusive alliansbyggande över kulturgränser.
3. Hur arbetsplatserna skapar stödjande forum för teamledare.
4. Hur organisationerna kan rigga för att få bort köer till öppenvårdsinsatser.
5. Hur arbetsplatserna kan implementera systematiska rutiner, tillhandahålla fortbildning för handläggare och teamledare, samt ha ett aktivt fokus på barnperspektivet utifrån barns rättigheter och delaktighet, då detta är avgörande för att kunna göra rättvisa och rättssäkra bedömningar.

Det krävs alltså ett kontinuerligt arbete för att överkomma de identifierade utmaningarna och säkerställa att alla barn och familjer behandlas rättvist och likvärdigt, något som kräver tid, mod, engagemang, och systematik.

Referenser

Anda, R. F., Felitti, V. J., Bremner, J. D., Walker, J. D., Whitfield, C., Perry, B. D., Dube, S. R., & Giles, W. H. (2006). The enduring effects of abuse and related adverse experiences in childhood. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 256(3), 174-186.
<https://doi.org/10.1007/s00406-005-0624-4>

Avby, G., Nilsen, P., & Ellström, P. E. (2017). Knowledge use and learning in everyday social work practice: a study in child investigation work. *Child & Family Social Work*, 22, 51-61.
<https://doi.org/10.1111/cfs.12227>

Benbenishty, R., Davidson-Arad, B., López, M., Devaney, J., Spratt, T., Koopmans, C., Knorth, E. J., Witteman, C. L. M., Del Valle, J. F., & Hayes, D. (2015). Decision making in child protection: An international comparative study on maltreatment substantiation, risk assessment and interventions recommendations, and the role of professionals' child welfare attitudes. *Child Abuse & Neglect*, 49, 63-75. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.03.015>

Campbell, J. A., Walker, R. J., & Egede, L. E. (2016). Associations Between Adverse Childhood Experiences, High-Risk Behaviors, and Morbidity in Adulthood. *American Journal of Preventive Medicine*, 50(3), 344-352. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2015.07.022>

Cater, A. K., Andershed, A. K., & Andershed, H. (2014). Youth victimization in Sweden: prevalence, characteristics and relation to mental health and behavioral problems in young adulthood. *Child Abuse & Neglect*, 38(8), 1290-1302.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.03.002>

Charest-Belzile, D., Drapeau, S., & Ivers, H. (2020). Parental engagement in child protection services: A multidimensional, longitudinal and interactive framework. *Children and Youth Services Review*, 116, Article 105162.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105162>

Chaviano, C. L., McWey, L. M., Lettenberger-Klein, C. G., Claridge, A. M., Wojciak, A. S., & Pettigrew, H. V. (2018). Promoting change among parents involved in the child welfare system: Parents' reflections on their motivations to change parenting behaviors. *Journal of Social Work*, 18(4), 394-409.
<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1177/1468017316654340>

Cheng, T. C., & Lo, C. C. (2021). With their children placed in kinship care, did parents get the services they needed? *Children and Youth Services Review*, 121, Article 105850.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105850>

Diskrimineringsombudsmannen. (2021). Skillnader som kan utgöra risk för diskriminering? En kvalitativ studie om faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar och beslut inom den sociala barn- och ungdomsvården. Diskrimineringsombudsmannen.

Dumbrill, G. C. (2006). Parental experience of child protection intervention : A qualitative study. *Child Abuse & Neglect*, 30(1), 27-37. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2005.08.012>

Falk Johansson, M., & Karlsson, M. (2021). Specialister i socialtjänsten – en nationell kartläggning. *Socionomen*.
<https://socionomen.se/forskning/vetenskapliga-artiklar/specialister-i-socialtjansten-en-kartlaggning/?q=forskning/vetenskapliga-artiklar/specialister-i-socialtjansten-en-kartlaggning/>

Font, S. A., & Maguire-Jack, K. (2015). Decision-making in child protective services: Influences at multiple levels of the social ecology. *Child Abuse & Neglect*, 47, 70-82.

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.02.005>

Garcia, A. R., DeNard, C., Ohene, S., Morones, S. M., & Connaughton, C. (2018). "I am more than my past": Parents' attitudes and perceptions of the Positive Parenting Program in Child Welfare. *Children and Youth Services Review*, 88, 286-297.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.03.023>

Gladstone, J., Dumbrill, G., Leslie, B., Koster, A., Young, M., & Ismaila, A. (2012). Looking at engagement and outcome from the perspectives of child protection workers and parents. *Children and Youth Services Review*, 34(1), 112-118.

<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.09.003>

Graneheim, U. H., Lindgren, B.-M., & Lundman, B. (2017). Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper. *Nurse Education Today*, 56, 29-34.

<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.06.002>

Greve, R. A., Persdotter, B., Christiansen, O., & Jorgensen, T. (2023). The Importance of Information Processing in Child Protection Cases- A Study of Social Workers' Integration of Other Professionals'

Knowledge. *British Journal of Social Work*.

<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad227>

Heimer, M., & Pettersson, C. (2023). The unfinished democratisation of family service systems: parental consent and children's viewpoints on receiving support in child and family welfare in Sweden. *European Journal of Social Work*, 26(2), 310-322.

<https://doi.org/10.1080/13691457.2022.2117137>

Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288. <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>

HSLF-FS 2022:39. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Socialstyrelsen.

Jackson, S., Kelly, L., & Leslie, B. (2017). Parental Participation in Statutory Child Protection Intervention in Scotland. *British Journal of Social Work*, 47(5), 1445-1463.

<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1093/bjsw/bcw090>

Jernbro, C., & Janson, S. (2017). *Våld mot barn 2016 - En nationell kartläggning*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Lauritzen, C., Vis, S. A., & Fossum, S. (2018). Factors that determine decision making in child protection investigations: A review of the literature. *Child and Family Social Work*, 23(4), 743-756.

<https://doi.org/10.1111/cfs.12446>

Mason, C. (2012). Social work the 'art of relationship': parents' perspectives on an intensive family support project. *Child & Family Social Work*, 17(3), 368-377.

<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2206.2011.00791.x>

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. (2018). *Lika läge för alla? Om omotiverade skillnader inom den sociala barn- och ungdomsvården*. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys.

<https://www.vardanalys.se/rapporter/lika-lage-for-alla/>

Persdotter, B., & Andersson, M. (2020). SAVE - Support and protection Against Violence, on Equal terms for all children. Ett forsknings- och utvecklingsprojekt om barnavårdsutredningar vid anmälan om misstänkt våldsutsatthet. Karlstads universitet.

Platt, D. (2012). Understanding parental engagement with child welfare services: an integrated model. *Child & Family Social Work*,

17(2), 138-148. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2206.2012.00828.x>

Prguda, E., & Burke, K. (2020). All eyes on me as a parent: Professionals' and Offenders' views on parenting challenges and barriers to accessing parenting services. *Child Abuse and Neglect*, 99, Article 104226. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104226>

Regeringens proposition 2012/13:10. Stärkt stöd och skydd för barn och unga.

Saltiel, D. (2016). Observing front line decision making in child protection. *British Journal of Social Work*, 46(7), 2104-2119. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcv112>

Schelbe, L., Radey, M., Holtrop, K., Canto, A. I., & McWey, L. M. (2018). Recruitment and Retention in a Parenting Intervention: A Case Study with Parents Aging Out of the Child Welfare System. *Journal of Social Service Research*, 44(4), 557-568. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1080/01488376.2018.1477701>

Schoch, A., & Aeby, G. (2022). Ambivalence in Child Protection Proceedings: Parents' Views on Their Interactions with Child Protection Authorities. *Social Sciences*, 11(329), 329-329. <https://doi.org/10.3390/socsci11080329>

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*. Sveriges riksdag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

Socialstyrelsen. (2023). *BBIC Grundbok - Barns behov i centrum* (3 ed.). Socialstyrelsen.

Springer, K. W., Sheridan, J., Kuo, D., & Carnes, M. (2007). Long-term physical and mental health consequences of childhood physical abuse: results from a large population-based sample of men and women. *Child Abuse & Neglect*, 31(5), 517-530. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2007.01.003>

Storhaug, A. S., Fylkesnes, M. K., Christiansen, Ø., & Langsrud, E. (2023). Parents' and child welfare workers' understandings of consent to emergency placements. *Nordic Social Work Research*. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2023.2193823>

Syrstad, E., & Ness, O. (2021). "It is not just about doing or saying the right things": Working systemically with parents whose children are

placed in public care. *Journal of Family Therapy*, 43(3), 458-468.
<https://doi.org/10.1111/1467-6427.12339>

Tembo, M. J., Studsrød, I., & Young, S. (2021). Governing the family: immigrant parents' perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system. *European Journal of Social Work*, 24(3), 492-503. <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1738349>

Tham, P., & Stromberg, A. (2020). The Iron Cage of Leadership-the Role of First-Line Managers in Child Welfare. *British Journal of Social Work*, 50(2), 369-388. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcz156>

Toros, K., DiNitto, D. M., & Tiko, A. (2018). Family engagement in the child welfare system: A scoping review. *Children and Youth Services Review*, 88, 598-607.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.03.011>

United Nations. (1989). *Convention on the Rights of the Child*.
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed 2024*. Vetenskapsrådet.

Vu, N. L., Jouriles, E. N., McDonald, R., & Rosenfield, D. (2016). Children's exposure to intimate partner violence: A meta-analysis of longitudinal associations with child adjustment problems. *Clinical Psychology Review*, 46, 25-33.
<https://doi.org/10.1016/j.cpr.2016.04.003>

Wollter, F. (2020). *The reasoning behind social work intervention design*. Ersta Sköndal Bräcke University College.

Writing Commons. (2024). *Inserting or Altering Words in a Direct Quotation*. Retrieved 2024-09-10 from
<https://writingcommons.org/article/inserting-or-altering-words-in-a-direct-quotation/>

Bilaga 1 – Intervjuguide

Syftet med denna studie är att utforska teamledarens roll vid socialtjänstens bedömningar av barns behov av stöd och skydd samt vid arbetet med att motivera vårdnadshavare att tacka ja till föreslagna insatser, i ärenden gällande våld mot barn.

- Berätta om din utbildningsbakgrund, exempelvis när och i vad du tog examen och din högsta examensnivå, andra eventuella utbildningar mm som du har.
- Berätta om dina arbetserfarenheter, exempelvis hur länge du har jobbat inom socialtjänsten, vilka tjänster du har haft, om du har jobbat i olika kommuner, etc.
- Hur ser organisationen ut på din arbetsplats? Beskriv exempelvis de olika enheter, chefer, antal socialsekreterare mm.
- Vilka arbetsuppgifter har du? Har du andra arbetsuppgifter utöver att stödja socialsekreterare? Hur prioriterar du och upplever du några utmaningar med att prioritera?
- Hur ser du på din roll som teamledare? Vad är viktigt för dig i din roll?
- Vilka är de största utmaningarna du ser gällande våldsärenden?
- På vilket sätt stödjer du socialsekreterarna i ärenden som rör våld? Finns det skillnader utifrån typ av våld eller orsaken till våld (uppfostningsaga, systematiskt våld, situationsbundet våld)?
 - Under planering av utredningar som har inletts efter anmälan om misstänkt våldsutsatthet? Vad är ingången/strukturen från start?
 - Vilket kunskapsstöd använder du för framtagning av frågor till utredningen?
 - Under informationsinhämtning?
 - Under bedömningsprocesser – hur gör ni bedömningar om risken för fortsatt våld, och vad är din roll i den processen?
 - I situationer där vårdnadshavare inte håller med socialsekreterarens oro för barnet?
 - I motivationsarbetet med vårdnadshavare där motstånd finns till föreslagna insatser?

- Om/när du läser beslutsunderlag, vad letar du efter i riskbedömningarna?
 - Vad tittar du efter, utifrån BBIC-triangeln, i bedömningen om risk för fortsatt våld?
 - Vad är det du är noga med att uppmärksamma, och hur gör du det?
- Vilka är de viktigaste bitarna du behöver se/veta för att kunna släppa ett ärende utan insatser, alternativt för att gå vidare med ett LVU eller en uppföljande kontakt? Hur gör du den bedömningen, på vilka grunder?

Fördjupningsfrågor:

- Hur stödjer du socialsekreterare i att göra barn och vårdnadshavare delaktiga under utredningsprocessen, i ärenden som rör våld?
- Vilken information ges barn och vårdnadshavare, och hur ges det? Vilka utmaningar finns? Hur ser du på utmaningarna?
- Vilka fördelar/nackdelar eller konsekvenser kan det ge? Kan du ge något exempel på det, utifrån följande?
 - Barn i olika åldrar?
 - Barn och föräldrar med funktionsnedsättningar som kräver ett annorlunda kommunikationssätt än normalt?
 - Barn och föräldrar som inte pratar svenska eller som har lite kännedom om det svenska samhället?
 - Flickor/pojkar? Mammor/pappor?
 - Ser du skillnader utifrån problematiken i ärendet? Ex våld, försummelse, eget beteende?
- Hur stödjer du handläggare i våldsärenden där ni har bedömt ett behov av stöd, men vårdnadshavare är tveksamma till att ta emot insatser?
 - Vad tror du kan vara hindrande eller stödjande i handläggningsprocessen för vårdnadshavares motivation till att ta emot insatser?
 - Vilka utmaningar finns i utformningen av insatser och att insatser ska komma igång?
 - Ser du skillnader utifrån barnets kön, ålder, ursprung eller hälsotillstånd?

- Ser du skillnader utifrån olika typer av våld, olika orsaker till våldet?
- Hur hanterar du motstånd?
- Vi vet att det finns skillnader mellan handläggare, enheter och kommuner när det gäller bedömningar om barns situation. På vilket sätt uppmärksammar du risken för dessa skillnader som kan finnas, både för dig själv och gentemot handläggare, utifrån:
 - Könsnormer?
 - Ålder?
 - Familjens ursprung?
 - Eventuella funktionsnedsättningar hos barnet?
 - Aktuell problematik i ärendet?
- Hur ser du på att jobba kunskapsbaserat kontra erfarenhetsbaserat?
 - Vad är de viktiga delarna i det?
 - Vilka kunskapskällor eller metoder lutar du dig mot?
 - Vad upplever du är viktigast när det gäller riskbedömningar i våldsärenden?
- Utifrån allt vi har pratat om idag, har du några tankar om något annat sätt att jobba med dessa frågor?
- Finns det något annat om din roll i våldsärenden som du tycker är viktigt och vill lyfta eller berätta om?

Formuleringarna i denna intervjuguide utgår i hög grad från frågor som utgör studiens frågeställningar. I intervjusituationen används mjukare formuleringar som "Kan du berätta...? Vill du beskriva...?"

Teamledarens roll och expertis vid bedömningar och motivationsarbete i ärenden gällande våld mot barn

Tidigare forskning visar att socialtjänsten inte alltid når alla barn i behov av stöd och att risk för diskriminering förekommer i våldsärenden. Vårdnadshavares samtycke är avgörande för frivilliga insatser, och tillitsfulla relationer mellan socialtjänst, vårdnadshavare och barn ökar chansen att familjer accepterar hjälp. Dessutom är riskbedömningar centrala för beslut om stöd. Teamledare har en viktig, men underforskat, roll i att stötta socialsekreterare i bedömningar och motivationsarbete. Denna studien visar att teamledare säkerställer kvalitet i våldsutredningar och stödjer socialsekreterare i att skapa allianser med familjer, vilket är väsentligt för att ge barn det skydd de behöver.